

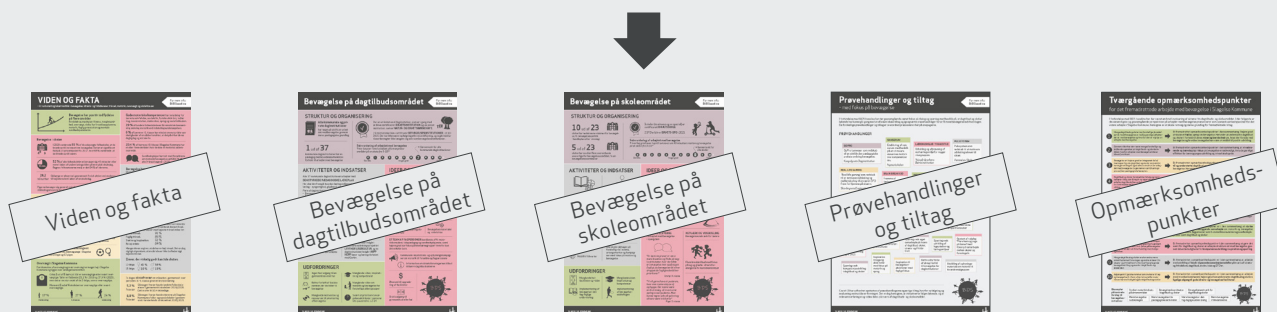
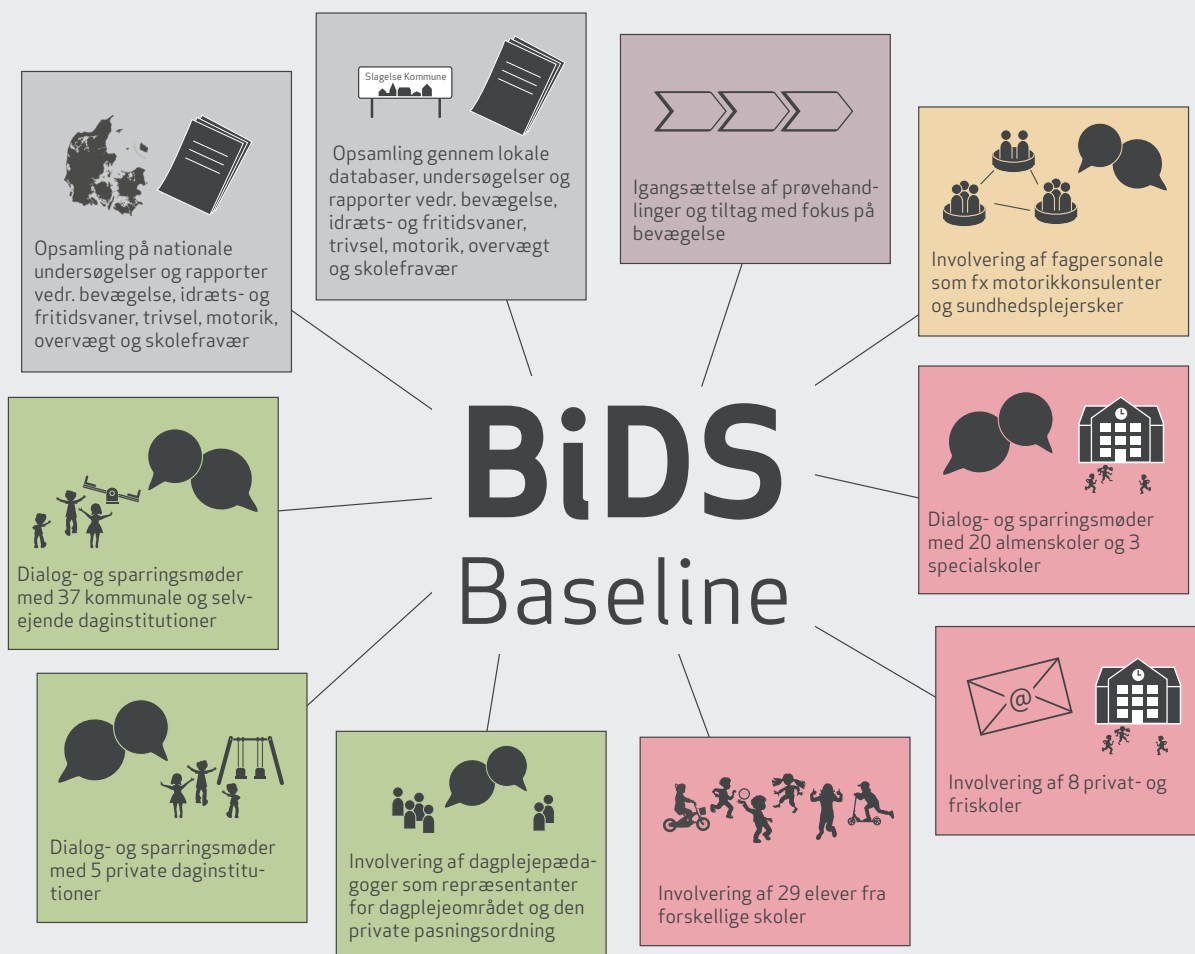
BiDS BASELINE

- en status på bevægelse, sundhed og trivsel blandt børn og unge

MAXI-
udgave

BiDS baseline tilbyder et indblik i national og lokal viden om børn og unges bevægelse, idræts- og fritidsvaner, trivsel, motorik, overvægt og skolefravær. BiDS baseline belyser, hvordan der lokalt arbejdes med bevægelse på hhv. dagtilbuds- og skoleområdet, hvilke udfordringer der gør sig gældende samt hvilke idéer og ønsker dagtilbud og skoler har til det fremadrettede arbejde med bevægelse. Der gives et overblik over igangsatte prøvehandling og tiltag med fokus på bevægelse. BiDS baseline afsluttes med en række tværgående opmærksomheder, som opsummerer vigtige pointer for det videre arbejde med bevægelse.

BiDS baseline er baseret på en bred involvering af aktører fra dagtilbuds- og skoleområdet samt viden fra eksisterende nationale og lokale undersøgelser:

Den brede involvering af aktører fra dagtilbuds- og skoleområdet samt nationale og lokale undersøgelser har haft til hensigt at sikre, at fremadrettede understøttende rammer og strukturelle tiltag prioriteres ud fra, hvad der lokalt giver mening i forhold til arbejdet med bevægelse i Slagelse Kommune.

BiDS baseline findes i henholdsvis en pixiudgave med "onepagers" og en maxiudgave med både "onepagers" og underliggende dokumenter, hvor der kan findes yderligere information.

Indhold

Viden og fakta - Et nationalt og lokalt indblik i bevægelse, idræts- og fritidsvaner, trivsel, motorik, overvægt og skolefravær	2
Viden om fysisk aktivitet, motion og bevægelse i dagtilbud og skoler	3
Viden om børn og unges idræts- og fritidsvaner	7
Viden om trivsel blandt børn og unge nationalt og lokalt	9
Viden om motorik blandt børn og unge nationalt og lokalt.....	11
Viden om overvægt blandt børn og unge nationalt og lokalt.....	12
Viden om skolefravær lokalt og nationalt	16
Bevægelse på dagtilbudsområdet i Slagelse Kommune	18
Daginstitutionernes struktur og organisering omkring arbejdet med bevægelse.....	19
Bevægelsesaktiviteter og -indsatser i daginstitutionerne	21
Udfordringer i forhold til arbejdet med bevægelse i daginstitutionerne	23
Daginstitutionernes idéer og ønsker til arbejdet med bevægelse	25
Et indblik i private daginstitutioners arbejde med bevægelse	27
Et indblik i dagplejeområdet og den private pasningsordnings arbejde med bevægelse.....	29
Prøvehandling med fokus på bevægelse på dagtilbudsområdet	31
Bevægelse på skoleområdet i Slagelse Kommune	33
Skolernes struktur og organisering omkring arbejdet med bevægelse.....	34
Udfordringer i forhold til arbejdet med bevægelse på skoleområdet	37
Skolernes idéer og ønsker til det videre arbejde med bevægelse.....	39
Et indblik i privat- og friskolers arbejde med bevægelse.....	41
Elevernes perspektiver på bevægelse i skolen	42
Prøvehandling med fokus på bevægelse på skoleområdet.....	45
Prøvehandling og tiltag med fokus på bevægelse	46
Tværgående opmærksomhedspunkter for det fremadrettede arbejde med bevægelse i Slagelse Kommune.....	47

VIDEN OG FAKTA

- Et nationalt og lokalt indblik i bevægelse, idræts- og fritidsvaner, trivsel, motorik, overvægt og skolefravær

For mere info:
BiDS baseline

Bevægelse har positiv indflydelse på flere områder

Kredsløb og muskulær fitness, knoglesundhed, overvægt, risiko for livsstilssygdomme, motorik, faglig præstation og mentale sundhedsparametre.

Bevægelse i skolen

I 2020 vurderede **55 %** af de adspurgte folkeskoler, at de levede op til lovkravet om bevægelse. Det er et signifikant fald på 13 procentpoint fra 2017, hvor 68 % vurderede, at de levede op til kravet.

52 % af alle folkeskolelever bevæger sig 45 minutter eller mere i løbet af undervisningstiden på en typisk skoledag. Regnes frikvartererne med, er det 84 % af eleverne.

28,2 minutter Så længe er eleverne i gennemsnit fysisk aktive ved moderat til høj intensitet i løbet af en skoledag.

Pigerne bevæger sig generelt mindre end drengene i de faglige lektioner. Udskolings eleverne bevæger sig mindst i undervisningstiden.

Bevægelse hos 11-15-årige

Børn og unge bevæger sig mindre, end Sundhedsstyrelsen anbefaler:

- 11-15-årige er i gennemsnit fysisk aktive med høj intensitet 14 minutter om dagen.
- 26 % er fysisk aktive ved moderat til høj intensitet mindst 60 minutter dagligt.

Børn, unge og idræt i Slagelse Kommune

67 %

af alle skolebørn dyrker idræt, sport og motion i deres hverdag.

68 %

af alle skolebørn dyrker mindst én aktivitet i en idrætsforening.

43 %

af de ikke-idrætsaktive skolebørn er interesseret i at starte med idræt og motion.

Økonomisk støtte til idrætskontingent

I 2020 hjalp HEL Fritid **151 børn og unge** i Slagelse Kommune - 88 drenge og 63 piger.

Overvægt i Slagelse Kommune

Forekomsten af overvægt og svært overvægt er meget høj i Slagelse Kommune og ligger over landsgennemsnittet.

Cirka **1** ud af **5** børn på 3 år er overvægtige eller svært overvægtige. Tallet er faldende (21,1 % i 2019 og 17,9 % i 2020), men det er en stor andel af de 3-årige, som er overvægtige.

Mere end **1** ud af **4** skolebørn er overvægtige eller svært overvægtige.

17 %
Indskoling

27 %
5. klasse

24 %
Udskoling

Gode motoriske kompetencer har betydning for barnets selvfølelse, sociale liv, fysiske aktivitet, indlæring, koncentration, motivation, sprog og social inklusion.

29 % af børnene på landsplan får mindst én bemærkning omkring motorik ved indskolingsundersøgelsen.

6 % af børnene i 0. klasse på landsplan har mindst tre motoriske vanskeligheder af en sådan karakter, at det påvirker deres dagligdag og sociale liv.

20,4 % af børnene i 0. klasse i Slagelse Kommune har et eller flere områder, hvor de ikke er motorisk alderssvarende.

Sundhedsplejen har talt med forældrene om motorik/bevægelse ved 98,6 % af alle 3-årsbesøgene i 2020.

Bevægelse har positiv betydning for trivslen

Skoleklasser, der er aktive mindst 45 minutter på en skoledag, har højere trivsel end klasser, der ikke er det.

Trivsel hos de 0-6-årige

Ved seneste halvårslige trivselsundersøgelse (TOPI) i dagtilbud i Slagelse Kommune, så fordelingen ud som følger:

3,9 %

Der er en stærk bekymring for, at barnet ikke trives i sin hverdag.

27,8 %

Der er noget ved barnets trivsel, som giver anledning til opmærksomhed og skal undersøges nærmere.

68,4 %

Barnet trives, udvikler sig og lærer, som det forventes.

TOPI-vurderingen er et øjebliksbillede og kan skifte inden for kortere perioder alt efter indsats og hændelser i barnets liv.

Trivsel i 4.-9. klasse

Elever fra 4.-9. klasse i Slagelse Kommune har i seneste Nationale Trivselsmåling vurderet deres trivsel. Her ses andelen af elever med højeste trivsel inden for:

Social trivsel: **91 %**

Støtte og inspiration: **61 %**

Faglig trivsel: **86 %**

Ro og orden: **84 %**

Mange elever angiver, at de har en høj trivsel, men en del elever befinder sig stadig ikke i højeste trivsel.

Elever, der virkelig godt kan lide skolen:

11-årige: ♀ **41 %** ♂ **39 %**

15-årige: ♀ **16 %** ♂ **19 %**

To dages **skolefravær** om måneden i gennemsnit over perioden i 0.-9. klasse giver et års tabt læring.

5,2 %
fravær

Så meget fravær havde landets folkeskoleelever i gennemsnit i skoleåret 2019/2020. Det svarer til 10,4 skoledage.

8,8 %
fravær

Så meget fravær havde eleverne på Slagelse Kommunes folke- og specielskoler i gennemsnit i første halvår af skoleåret 2020/2021.

Viden om fysisk aktivitet, motion og bevægelse i dagtilbud og skoler

Formålet med følgende er at skabe overblik over kvaliteterne og anbefalingerne i forhold til fysisk aktivitet, motion og bevægelse, lovgrundlaget for hhv. dagtilbud og skoler, viden om arbejdet med bevægelse i hhv. dagtilbud og skoler og slutteligt gives et indblik i erfaringer fra andre kommuner.

Hvorfor er det vigtigt at børn og unge bevæger sig?

Bevægelse har positiv indflydelse på en lang række områder. For børn og unge kan fysisk aktivitet bidrage til bl.a. forbedret kredsløb og muskulær fitness, bedre knoglesundhed, mindre overvægt, mindre risiko for livsstilssygdomme og forbedret motorik. Derudover tyder forskning på, at fysisk aktivitet kan have en positiv effekt på faglig præstation samt mentale sundhedsparametre såsom depression, angst og trivsel¹. En fysisk aktiv livsstil som barn øger sandsynligheden for en fysisk aktiv livsstil som voksen.

I forhold til trivsel ses der er en sammenhæng mellem børn og unges trivsel og graden af fysisk aktivitet. Aktive børn og unge er bedre til at indgå i sociale sammenhænge, de er gladere for deres skole, har færre sygedage og har mere selvtilid end inaktive børn og unge.

Hvad anbefaler Sundhedsstyrelsen i forhold til fysisk aktivitet og bevægelse for børn og unge?

Ifølge Sundhedsstyrelsen er fysisk aktivitet defineret som alle former for bevægelse, der øger energiomsætningen. Det kan både være ustruktureret aktivitet og mere bevidst, målrettet træning. Med andre ord kan fysisk aktivitet indgå som en del af børn og unges hverdag på flere forskellige måder fx ved aktiv transport til og fra dagtilbud/skole, aktivitet på havetrampolinen i hjemmet og ved mere planlagte idrætsaktiviteter i foreningslivet. Sundhedsstyrelsen har udspecificeret anbefalingerne for fysisk aktivitet for fem forskellige målgrupper, hvor de relevante for børn og unge i dagtilbud og skole udfoldes nedenfor:

Børn under 5 år

- Lad barnet ligge så meget som muligt på maven, når det er vågent (under 1 år)
- Sørg for, at barnet bevæger sig på forskellige måder i løbet af dagen (under 1 år)
- Sørg for, at barnet er aktivt på forskellige måder i løbet af dagen (1-4 år)
- Sørg for, at barnet kan bevæge sig frit mest muligt (1-4 år)
- Begræns mængden af skærmtid (1-4 år)

Børn mellem 5-17 år

- Vær fysisk aktiv mindst 60 minutter om dagen. Aktiviteten skal være med moderat til høj intensitet og ligge ud over almindelige kortvarige dagligdagsaktiviteter. Hvis de 60 minutter deles op, skal hver aktivitet være mindst 10 minutter.
- Mindst tre gange om ugen skal der indgå fysisk aktivitet med høj intensitet af mindst 30 minutters varighed for at vedligeholde eller øge konditionen og muskelstyrken. Der skal indgå aktiviteter, som øger knoglestyrken og bevægeligheden.
- Fysisk aktivitet ud over det anbefalede vil medføre yderligere sundhedsmæssige fordele.

Til trods for de positive effekter af fysisk aktivitet lever kun få danske børn og unge op til Sundhedsstyrelsens anbefalinger².

¹ Rapport "Bevægelse i Skoledagen 2019", der er udarbejdet af Oxford Research for Dansk Skoleidræt og TrykFonden

² Rapport "Bevægelse i Skoledagen 2019", der er udarbejdet af Oxford Research for Dansk Skoleidræt og TrykFonden

I 2019 udkom rapporten 'Fysisk aktivitet og stillesiddende adfærd blandt 11-15-årige', som bl.a. er lavet på baggrund af resultater fra Skolebørnsundersøgelsen 2018³. Rapporten viser, at de 11-15-årige i gennemsnit bruger 14 minutter om dagen på at være fysisk aktive med høj intensitet. I alt er gennemsnitligt 26 % fysisk aktive ved moderat til høj intensitet mindst 60 minutter dagligt. Der er en større andel, som opfylder anbefalingerne i hverdagene (32 %) sammenlignet med weekenden (17 %). Flere drenge (33 %) end piger (19 %) opfylder anbefalingerne om 60 minutters moderat til højintens fysisk aktivitet, og andelen falder med alderen fra 34 % blandt de 11-årige til 24 % hos de 13-årige og 10 % hos de 15-årige.

Det er altså tydeligt at, der er behov for en indsats, hvis flere børn og unge skal leve op til Sundhedsstyrelsens anbefalinger og nyde godt af de positive effekter ved fysisk aktivitet.

Lovgrundlag for bevægelse i dagtilbud og skole

Børn og unge bruger en stor del af deres tid i dagtilbud og skole, hvorfor også lovgrundlagene på disse områder får en særlig betydning.

I Dagtilbudslovens § 7 bliver det fastlagt, at børn i dagtilbud skal have fysiske, psykiske og æstetiske børnemiljøer, som fremmer deres trivsel, sundhed, udvikling og læring. I § 8, stk. 3 og 4 fremgår det endvidere, at det i dagtilbuddenes styrkede pædagogiske læreplaner skal fremgå, hvordan dagtilbuddet etablerer pædagogiske læringsmiljøer, som med leg, vokseninitierede aktiviteter, spontane aktiviteter, børneinitierede aktiviteter og daglige rutiner giver børn mulighed for at trives, lære, udvikle sig og dannes. Det skal fremgå, hvordan læringsmiljøerne understøtter børns brede læring herunder nysgerrighed, gåpåmod, selvværd og bevægelse inden for og på tværs af de seks læreplanstemaer; 1) alsidig personlig udvikling, 2) social udvikling, 3) kommunikation og sprog, 4) krop, sanser og bevægelse, 5) natur, udeliv og science samt 6) kultur, æstetik og fællesskab.

For læreplanstemaet 'Krop, sanser og bevægelse' er der opsat to pædagogiske mål, som dagtilbuddene skal arbejde ud fra: 1) Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn udforsker og eksperimenterer med mange måder at bruge kroppen på og 2) Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn oplever krops- og bevægelsesglæde både i ro og i aktivitet, så børnene bliver fortrolige med deres krop; herunder kropslige fornemmelser, kroppens funktioner, sanser og forskellige former for bevægelse.

I Folkeskolelovens § 15 fremgår det, at undervisningstiden skal tilrettelægges, så eleverne får motion og bevægelse gennemsnitligt 45 minutter om dagen. Undervisningsministeriet beskriver, hvordan bevægelsen skal bidrage til at give børn og unge sundhed og trivsel samt understøtte læring i skolens fag. Det udfoldes endvidere, hvordan bevægelsen kan foregå på forskellige måder, herunder som bevægelsessekvenser i fagundervisningen, som bevægelse i den understøttende undervisning og bevægelse i samarbejde med det lokale foreningsliv⁴.

Hvad ved vi om arbejdet med bevægelse i dagtilbud og skoler?

På dagtilbudsområdet findes der endnu ikke undersøgelser af arbejdet med den nye styrkede pædagogiske læreplan, som udkom i 2018.

Sundhedsstyrelsen har dog i 2016 beskrevet, hvordan det er uvist, hvor meget og med hvilken kvalitet danske dagtilbud bevæger sig⁵. I 2012 rapporterer Danmarks Evalueringsinstitut (EVA) endvidere, at der forhenværende læreplanstema "krop og bevægelse" var et af de læreplanstemaer, hvor børnene havde udviklet sig mindst ved skolestart⁶. I en tidligere undersøgelse på 0-2 års-området sås det også, at "krop, og bevægelse" som læreplanstema i dagtilbuddene ikke havde samme prioritet som fx "sociale kompetencer" og "barnets alsidige og personlige udvikling"⁷.

³ Rapport "Fysisk aktivitet og stillesiddende adfærd blandt 11-15 årige" udarbejdet af Statens institut for folkesundhed og Institut for Idræt og Biomekanik ved Syddansk Universitet for Sundhedsstyrelsen.

⁴ Hjemmeside: <https://www.uvm.dk/folkeskolen/laering-og-laeringsmiljoe/bevaegelse>

⁵ Artikel 'Bevægelse i dagtilbud' (2017) af Kristian Fahnøe Munksgaard, Thomas Skovgaard og Lisbeth Runge Larsen.

⁶ Danmarks Evalueringsinstitut (2012)

⁷ Danmarks Evalueringsinstitut (2016)

Lokalt i Slagelse Kommune er dagtilbuddene på en skala fra 1-10 blevet bedt om at vurdere, hvor de er med arbejdet med bevægelse. I gennemsnit vurderer de kommunale og selvejende dagtilbud sig til at være på 7, hvor dem der vurderer sig lavest, placerer sig på 4,5, mens dem der vurderer sig højest, placerer sig på 9. Overvejende gør det sig gældende for dagtilbuddene, at de er godt på vej, men at de mangler inspiration, viden og kompetencer for i endnu højere grad at kunne arbejde bevidst og struktureret med bevægelse i dagtilbuddet.

På skoleområdet er der foretaget flere undersøgelser af skolernes arbejde med reformkravet om motion og bevægelse. I 2020 vurderer 55 % af de adspurgte folkeskoler (58 % i 2019, 65% i 2018 og 68 % i 2017), at de lever op til lovkravet om 45 minutters bevægelse⁸. Siden 2017 er andelen af skoler, som vurderer, at de opfylder lovkravet, altså faldet signifikant med 13 %-point⁹. Dette er et tegn på, at implementeringen af motion og bevægelse er stagneret.

Undersøgelsen viser, at der overvejende er flere ledere der angiver, at de opfylder lovkravet, end det er gældende for det pædagogiske personale (herunder lærere og pædagoger).

Lokalt i Slagelse Kommune er skolerne på en skala fra 1-10 blevet bedt om at vurdere, i hvor høj grad de lever op til lovkravet om 45 minutters motion og bevægelse. I gennemsnit vurderer skolerne sig til at være på 8. Der er altså nogle skoler, som vurderer de er godt med, og andre som mener, at der er et stykke vej igen.

Der kan findes forskellige barrierer for implementering af motion og bevægelse i skoledagen. Undersøgelsen fra Dansk Skoleidræt viser, at implementeringen på de enkelte skoler foregår ustruktureret, idet 79 % vurderer, at ansvaret i overvejende grad er placeret hos den enkelte medarbejder, og 56 % at det er i de enkelte lærerteams. Under en tredjedel vurderer, at ledelsen indtænker bevægelse i skemalægningen. Flere lærere og pædagoger udtrykker, at de mangler viden om, hvordan de kan imødekomme lovkravet om 45 minutters bevægelse i løbet af skoledagen. Yderligere barrierer er bl.a. mangel på ildsjæle blandt lærere, manglende gensidig opbakning i medarbejdergruppen og ledelsen, tilstrækkelige ressourcer i form af mandskab, tilstrækkelig med tid og gode fysiske rammer. Barriererne understreger vigtigheden af, at der bliver taget et strukturelt ansvar for at prioritere bevægelse og løfte trivslen blandt børn og unge.

I Slagelse Kommune fremhæver skolerne nogle af de samme barrierer for implementering af bevægelse, som Dansk Skoleidræt har fundet i deres undersøgelser. Her er der bl.a. tale om manglende viden og inspiration til arbejdet med bevægelse, tilstrækkelig med tid, modstand fra lærere samt manglende fysiske rammer.

I den seneste rapport om bevægelse i skolen fra 2020¹⁰ ses det, at 52 % af alle folkeskolelever bevæger sig 45 minutter eller mere i løbet af undervisningstiden på en typisk skoledag. Hvis frikvartererne inkluderes, opfylder 84 % af eleverne kravet om 45 minutters motion og bevægelse. Pigerne bevæger sig generelt mindre end drengene i de faglige lektioner, og det er blandt udskolingseleverne, at færrest bevæger sig minimum 45 minutter i undervisningstiden.

I rapporten bliver lektionerne på elevernes skoleskema opdelt i forskellige kategorier. Herudfra ses det, at eleverne i gennemsnit bevæger sig i 5,2 minutter i løbet af en typisk 45 minutters bolig-, kultur- og naturfagslektion, 7,3 minutter i praktiske og musiske lektioner, 15,9 minutter i idræt, 7,2 minutter i den understøttende undervisning, 6,0 minutter i anden undervisning og 11,3 minutter i anden bevægelsesrelateret undervisning. I samtlige fag bevæger pigerne sig mindre end drengene. Det varierer fra fag til fag, hvilken aldersgruppe, der bevæger sig mest.

I forhold til frikvartererne viser rapporten, at eleverne i gennemsnit bevæger sig 36,1 % af tiden i de korte frikvarterer (under 30 minutter) og 33,8 % af tiden i de længerevarende frikvarterer (30 minutter eller derover). Drengene bevæger sig mere i frikvartererne end pigerne, og den andel af frikvartererne som bruges på bevægelse, er faldende med alderen.

⁸ Rapport "Bevægelse i Skoledagen 2020" af Dansk Skoleidræt

⁹ Rapport "Bevægelse i Skoledagen 2020" af Dansk Skoleidræt

¹⁰ Rapport "Bevægelse i skolen – en kortlægning af børns og unges fysiske aktivitet og stillesiddende adfærd i skoletiden" af Syddansk Universitet (2020)

Samlet set viser rapporten at eleverne i gennemsnit er fysisk aktive ved moderat til høj intensitet i 28,2 minutter i løbet af hele skoledagen. Her må det tages i betragtning, at alle tal er gennemsnit, hvorfor der vil være nogen, som bevæger sig betydeligt mindre, og andre som bevæger sig mere.

Set i sundhedsfremmende perspektiv konkluderes det i rapporten, at selve placeringen af bevægelse i løbet af skoledagen (i undervisningstiden eller frikvartererne) ikke er det centrale, men derimod er det centrale den samlede mængde af bevægelse og intensiteten, som bevægelsen foregår ved.

I Slagelse Kommune har vi ikke lokale data på, hvor meget eleverne bevæger sig i skolen. Ud fra dialogmøderne med skolerne står det dog klart, at skolerne oplever væsentlig mere bevægelse i løbet af skoledagen, hvis både undervisningstiden og frikvartererne tæller med. Dette understøttes også af, at skoleme lokalt understreger, at det er udfordrende at få bevægelse implementeret i den fag-faglige undervisning (svarende til kategoriseringen 'bolig-, kultur- og naturfagslektioner'), og særligt er det svært at få udskolingseleverne til at bevæge sig.

Et indblik i positive erfaringer med bevægelsesindsatser

I Svendborg Kommune har man opnået positive erfaringer fra Svendborgprojektet, som gennem indsatsene 'Aktive børn i dagtilbud' og 'Idrætsskoleprojektet' fokuserer bredt på idræt og bevægelse for børn og unge. Indsatserne indbefatter bl.a. kompetenceudvikling og efteruddannelse af pædagoger og lærere, flere ugentlige idrætslektioner i skolerne, bevægelse i de øvrige skolefag og mere vokseninitieret bevægelsesaktivitet i dagtilbud. Gennem projektet er følgende erfaringer opnået¹¹:

- I indsatsen 'Aktive børn i dagtilbud', viser resultaterne, at 90 % af det pædagogiske personale oplever projektet som relevant og motiverende, og 87 % oplever en effekt i hverdagen.
- I idrætsskoleprojektet ses klare sundhedseffekter, idet risikoen for hjertekarsygdomme og andelen af overvægtige børn er mindsket. På to år er andelen af overvægtige faldet fra 14 % til 11 %, mens der på kontrolskolerne ses en stigning til 16 %.
- Indsatsen har yderligere vist, at børn der har fået aktiv matematikundervisning, øger deres indlæring 35 % mere end børn, der har haft traditionel stillesiddende undervisning.

I Københavns Kommune arbejdes der med at udvikle og styrke børns kropslige kompetencer gennem en bred vifte af materialer samlet i en videns-portal til dagtilbud og skoler. Formålet med portalen er at gøre det så nemt som muligt at finde materialer og viden, som kan bruges i det daglige arbejde med udvikle børnene i dagtilbud, skoler og fritidsinstitutioner¹².

I Kolding Kommune arbejdes der med projekt 'Moving Kolding - ungdomsliv i balance', som bygger på erfaringer fra Island, hvor man i slutningen af 1990'erne havde massive problemer med en usund ungdomskultur, præget af misbrug og et utrygt natteliv. Gennem en evidensbaseret indsats skabte man en model, hvor der blev lagt vægt på, at børn skal føle sig værdsat i skolen, deltage i organiserede fritidsaktiviteter 3-4 gange ugentligt og bruge mere tid sammen med sine forældre. Islandske unges brug af rusmidler, alkohol og cigaretter er som resultat i dag blandt Europas laveste¹³ og har en foreningsdeltagelse blandt 6-18-årige på 85 %.

Med projektet ønsker Kolding Kommune at tilpasse erfaringerne fra Island til en lokal kontekst. Fokus er på at nedbryde barriererne mellem skole og idræts- og fritidsaktører med henblik på, at få flere børn og unge til at være idrætsaktive samt skabe øget social og fysisk trivsel¹⁴.

¹¹ Hjemmeside: <http://svendborgprojektet.dk/> og publikation 'Børn og bevægelse i dagtilbud' af Sundhedsstyrelsen (2019)

¹² Hjemmeside <https://bedstssammen.kk.dk/> og publikation 'Børn og bevægelse i dagtilbud' af Sundhedsstyrelsen (2019)

¹³ Hjemmeside: <https://www.positive.news/society/iceland-cut-rates-teen-substance-abuse-sports-curfews/> (2017)

¹⁴ Projektbeskrivelse for 'Moving Kolding - ungdomsliv i balance' (2020)

Viden om børn og unges idræts- og fritidsvaner

Formålet med følgende er at give et indblik i tendenserne for børn og unges idræts- og fritidsvaner. Derudover skabes der overblik over, hvilke barrierer børn og unge oplever for at være idrætsaktive i fritiden samt hvilke ønsker børn og unge har til idræts- og fritidslivet i Slagelse Kommune.

Børn og unges idrætsdeltagelse i Slagelse Kommune

I 2018 dyrkede 67 % af alle skolebørn i Slagelse Kommune idræt, sport og motion i deres hverdag¹⁵. Dette er en relativ lav idrætsdeltagelse sammenlignet med andre tilsvarende kommuner.

Børn og unges idrætsaktiviteter generelt i Slagelse Kommune

I forhold til aktivitetsformer, så er der flest børn og unge, der dyrker de traditionelle idrætter såsom fodbold, svømning og gymnastik. I forhold til nyere tendenser ses rulleskøjter og skateaktiviteter – disse er næsten lige så populære som håndbold. I forhold til kønsfordeling dyrker drenge i højere grad fodbold og kampsport. Pigerne dyrker i højere grad gymnastik, dans, ridning og volleyball¹⁶.

Tendenser indenfor udsatte børn og unges idræts- og fritidsaktiviteter¹⁷

Antallet af børn og unge som henvises til kommunens kontingentstøtteordning, HEL Fritid, og som dermed har brug for økonomisk støtte for at kunne være idrætsaktiv i foreningslivet, opleves som stigende. I 2020 hjalp HEL Fritid 151 børn og unge på trods af corona nedlukning af fritidsaktiviteterne store dele af året.

Ud af de 151 børn og unge var 88 drenge og 63 piger, hvilket er en procentvis fordeling på 58 % og 42 %.

Hvis vi ser på den procentvise fordeling i forhold til, hvilke aktiviteter børnene/de unge vælger at deltage i, er fodbold på en absolut førsteplads med 30 % efterfulgt af svømning på en tydelig andenplads med 15 %. Dernæst er aktiviteter såsom volley, taekwondo, selvforsvar, karate, gymnastik og dans på en delt tredjeplads med hver især 6 %. Drenge vælger typisk idrætter såsom fodbold, svømning og kampsport, hvorimod piger typisk vælger volley, gymnastik og dans.

Geografisk set kommer henvisningerne til HEL Fritid fra hele Slagelse Kommune. Både de tre større byer, Slagelse, Korsør og Skælskør – men også andre mindre byer såsom Forlev, Dalmose, Boeslunde mm.¹⁸

Idrættens organiseringsformer

68 % af alle skolebørn dyrker mindst én aktivitet i en idrætsforening¹⁹. Denne andel er relativt lav sammenholdt med andre kommuner som fx Ringsted med 73 % og Svendborg med 71 %²⁰. Tendensen er, at dette tal bliver endnu mindre, idet foreningerne taber medlemmer i de sene teenageår. Denne tendens ses også på landsplan. Der ses et markant skifte fra overvejende foreningspræget idræt til selvorganiseret og til dels privat/kommerciel idræt i teenageårene, og når de unge skifter fra folkeskole til ungdomsuddannelse.

¹⁵ Undersøgelse af 'Sports- og motionsvaner i Slagelse Kommune i 2018' af Idrættens Analyseinstitut.

¹⁶ Undersøgelse af 'Sports- og motionsvaner i Slagelse Kommune i 2018' af Idrættens Analyseinstitut.

¹⁷ Dette afsnit er baseret på evalueringen af HEL Fritid 2020.

¹⁸ Spørgeskemaundersøgelser med 4.-10. klasse samt voksne i alle aldre.

¹⁹ For mere viden om Fritid henvises til Slagelse Kommunes hjemmeside (der findes ligeledes en PDF med evalueringen for 2020).

²⁰ Undersøgelse af 'Sports- og motionsvaner i Slagelse Kommune i 2018' af Idrættens Analyseinstitut.

²⁰ Set i forhold til det socioøkonomiske indeks og uddannelsesniveau må der tages forbehold for, hvilke kommuner Slagelse Kommune konkret kan sammenlignes med.

Skolebørns barrierer for at være idrætsaktive

Ifølge undersøgelsen af sports- og motionsvaner i Slagelse Kommune fra 2018 er der en række faktorer, som er væsentlige for de skolebørn, der ikke er idrætsaktive. De fleste angiver, at de bruger tiden på andre interesser. Hver fjerde svarer, at de ikke gider. I forhold til kønnene svarer pigerne, at de bruger tiden på venner og familie, og som en barriere angiver de, at de mangler nogen at følges med. Drengene bruger i højere grad tiden på andre fritidsinteresser.

Det positive er, at 43 % af de ikke-idrætsaktive skolebørn er interesserede i at starte med idræt og motion. For flest er det vigtigste, at de har det sjovt, herefter det sociale samvær med venner. 'At vinde' og 'at kunne deltage i kampe/turneringer og stævner' vægtes mindst vigtigt i forhold til at gå til en idrætsaktivitet.

Hvad efterspørger børn og unge af idræts- og fritidsaktiviteter?

Overordnet er der ifølge undersøgelsen fra 2018 efterspørgsel på mere information om de eksisterende idræts- og fritidstilbud. Mange af de yngste børn har fx fokus på flere gymnastik- og springmuligheder, hvor de unge har stor fokus på øget synlighed, mulighed for sociale fællesskaber frem for konkurrence og information om mulighederne. Alle aldersgrupper er optaget af bedre svømmefaciliteter.

Viden om trivsel blandt børn og unge nationalt og lokalt

Formålet med følgende er at skabe overblik over sammenhængen mellem trivsel og bevægelse samt trivslen blandt børn og unge nationalt og lokalt i Slagelse Kommune.

Sammenhæng mellem bevægelse og trivsel

Bevægelse har generelt en positiv betydning for børn og unges trivsel, og kvalitative undersøgelser viser, at motion og bevægelse er det reformelement, som eleverne er mest positive overfor. Undersøgelser viser også, at de klasser, som er fysisk aktive i mindst 45 minutter om dagen, generelt har højere trivsel end de klasser, som ikke er fysisk aktive i 45 minutter om dagen. Overordnet er der tendenser til, at elever på skoler med høj grad af implementering af bevægelse, trives lidt bedre end elever på skoler med lav implementeringsgrad af bevægelse²¹.

Til trods for at reformkravet om 45 minutters motion og bevægelse kom med vedtagelsen af folkeskolereformen i 2014, er der i perioden frem til 2018 sket et tydeligt fald i elevernes trivsel, særligt blandt udskolingseleverne, hvor andelen med en høj grad af trivsel er faldet fra 61 % til 58 %²².

Trivsel på dagtilbuds- og skoleområdet lokalt og nationalt

I Slagelse Kommune bliver der lavet en trivselsvurdering (tidlig opsporing og indsats -TOPI) af alle børn i dagtilbud (0-6 år) to gange hvert år – i marts og september. Arbejdet med TOPI er bygget op omkring en række forskningsbaserede tegn på trivsel på forskellige alderstrin. Ved hjælp af de forskellige tegn på trivsel, får medarbejderne der er tættest på barnet et billede af, hvordan barnet trives og udvikler sig. De får ligeledes mulighed for at se nærmere på problemstillinger og/eller ressourcer i barnets omgivelser, der har betydning for barnets trivsel, læring, udvikling og dannelse. Trivselsvurderingerne er senest gennemført i marts 2021. Der er lavet en vurdering på 3324 børn. En grøn position betyder, at barnet trives, udvikler sig og lærer, som det forventes af børn i den alder. En gul position betyder, at der er noget ved barnets trivsel, i forhold til dets alder, som giver anledning til opmærksomhed og skal undersøges nærmere. En rød position betyder, at der er en stærk bekymring for at barnet ikke trives i sin hverdag. Fordeling af børn i rød, gul og grøn position er i de to seneste trivselsmålinger følgende (0-6 års-området):

2020 (efterår): 4,1% - 28,8% - 67 %

2021 (forår): 3,9 % - 27,8 % - 68,4 %.

TOPI-vurderingen er et øjebliksbillede og kan derfor skifte inden for kortere perioder, alt efter indsats og hændelser i barnets omgivelser og dets naturlige udvikling.

Den Nationale Trivselsmåling bliver foretaget årligt på folkeskoler og specialskoler i Slagelse Kommune. Seneste data er fra 2019/202023. Trivslen på skoleområdet er målt indenfor fire kategorier; faglig trivsel, social trivsel, ro og orden samt støtte og inspiration. Medtaget er her andelen af elever i 4-9 klasse²⁴ med højeste trivsel. I forhold til den sociale trivsel er andelen af elever med den højeste trivsel 91 %. Ved faglig trivsel er tallet 86 %. Til støtte og inspiration er 61 % af eleverne i den højeste trivsel. Endelig i kategorien ro og orden er 84 % i den højeste trivsel. Det må fremhæves, at mange elever angiver, at de har en høj trivsel, og samtidig er det vigtigt at pointere, at der stadig er en del elever, der ikke befinder sig i kategorien højeste trivsel.

²¹ Rapport "Den længere og mere varierende skoledag – en analyse af reformens elementer" af VIVE (2020)

²² Rapport "Elevernes læring, trivsel og oplevelser af undervisningen i folkeskolen – en evaluering af udviklingen i reformårene 2014-2018" af VIVE (2020)

²³ Trivselsmåling i Slagelse Kommune: <https://www.slagelse.dk/media/18916369/4-9-klassetrin-trivselsmaaling-util.pdf>

²⁴ Dataene anses for mest valide på disse klassetrin. Derfor er svar fra indskoling ikke medtaget.

I forhold til elevernes almene skoletrivsel er det på nationalt plan i Skolebørnsundersøgelsen 2018 undersøgt, hvad eleverne synes om deres skole²⁵. Eleverne har svaret på spørgsmålet 'Hvad synes du om skolen for tiden?'. Hertil har eleverne kunne vælge mellem to positive svarkategorier: 'Jeg kan virkelig godt lide den' og 'Jeg synes, den er nogenlunde' samt to negative svarkategorier: 'Jeg kan ikke rigtig lide den' og 'Jeg kan slet ikke lide den'. Der er henholdsvis 30 % og 57 %, som har benyttet de to positive svarkategorier (i alt 87 %), og det er derfor størstedelen af eleverne, som svarer positivt på spørgsmålet, om i hvilken grad de synes om deres skole. Henholdsvis 10 % og 4 % svarende til ca. hver sjette elev (14 %) har benyttet de to negative svarkategorier. Andelen af elever som virkelig godt kan lide skolen, er størst blandt de 11-årige elever, hvorfra den bliver mindre med stigende alder. Der ses en markant forskel mellem aldersgrupperne. Blandt de 11-årige er det 41 % af pigerne og 39 % af drengene, som virkelig godt kan lide skolen, mens der blandt de 15-årige er 16 % af pigerne og 19 % af drengene, der virkelig godt kan lide skolen.

I Slagelse Kommune har vi sammenlignelige tal fra undersøgelsen Sundhed og Trivsel blandt 11-16-årige (tallene er tilbage fra 2014)²⁶. Når der ses på de elever, der 'ikke rigtig rigtigt kan lide' samt 'slet ikke kan lide skolen', ses der en stor stigning i forhold til alder med undtagelse af 10 klasse. Der er ligeledes markant flere piger, der ikke kan lide skolen.

Det er bekymrende, at der både nationalt og lokalt sker så stort et fald i trivslen fra de 11-16-årige. Hvis vi ser på dette fald i sammenhæng med bevægelse, da ses det også her, at andelen af elever som bevæger sig meget i skolen, falder betydeligt med alderen. Hvis udviklingen skal vendes, er det afgørende, at der i højere grad arbejdes på at få de ældste elever til at synes bedre om deres skole. Da forskning viser, at bevægelse styrker elevernes trivsel, kunne det være oplagt at benytte bevægelse som redskab til at skabe flere meningsfulde fællesskaber.

---

²⁵ Skolebørnsundersøgelsen 2018: [file:///C:/Users/Pernvr/Downloads/downcount_HBSC-Rapport-2018%20\(3\).pdf](file:///C:/Users/Pernvr/Downloads/downcount_HBSC-Rapport-2018%20(3).pdf).

²⁶ Rapport "Sundhed og Trivsel blandt 11-16-årige i Slagelse Kommune" af Statens Institut for folkesundhed (2014).

Viden om motorik blandt børn og unge nationalt og lokalt

Formålet med følgende er at skabe overblik over vigtigheden af arbejdet med børns motoriske udvikling samt sætte fokus på, hvordan det står til med børns motoriske udvikling både nationalt og lokalt.

Hvorfor er det vigtigt at styrke børns motorik?

Det er vigtigt at styrke børns motorik allerede fra fødsel til skolealder. Gode motoriske kompetencer har betydning for barnets selvfølelse og for barnets deltagelse i sociale sammenhænge. Det styrker barnets forudsætninger for at være fysisk aktiv.²⁷ Motorikken spiller en afgørende rolle i forhold til indlæring og koncentrationsevne, motivation, sprog og social inklusion²⁸.

Børns motoriske udvikling på landsplan

Flere børn og unge mistrives i Danmark og forebyggelse og tidlig indsats er afgørende for at bremse den negative udvikling. Temarapporten: Motorik udvikling ved indskolingsalderen 2020, fra Statens Institut for Folkesundhed viser, at 29 % af de børn, som sundhedsplejersken ser til indskolingsundersøgelsen, får mindst én bemærkning til motorisk udvikling. En bemærkning betyder, at der er en motorisk ting, som børnene ikke kan fx løbe gadedrengeløb eller gribe en bold. 6 % af børnene i 0. klasse har motoriske vanskeligheder, hvilket vil sige, at der er mindst tre motoriske ting, som børnene ikke kan og som vurderes til at være af sådan karakter, at det påvirker deres dagligdag og sociale liv²⁹.

Rapporten konkluderer desuden, at der blandt børn med motoriske vanskeligheder findes flere samtidige problematikker. Der er en øget forekomst af motoriske vanskeligheder blandt børn, der ikke er fysisk aktive i mindst en time om dagen, der er overvægtige, der får bemærkning til sprog, der angiver en lav grad af skoletrivsel samt blandt børn, der har problemer i forholdet til jævnaldrende. Børn, der får en sundhedsplejerskebemærkning til motorisk udvikling i det første leveår, har i højere grad motoriske vanskeligheder ved indskolingsundersøgelsen.

Børns motoriske udvikling i Slagelse Kommune

I Slagelse Kommune tilbydes alle familier med børn på 3 år et hjemmebesøg af sundhedsplejen med fokus på opsporing af overvægt, dårlig trivsel og motoriske og sproglige vanskeligheder. Sundhedsplejen har talt med forældrene om motorik/bevægelse i 98,6 % af alle 3 års besøgene i 2020. Sundhedsplejen har fokus på barnets motorik allerede fra fødsel og ved alle besøg herunder også 3 års besøg.

I skoleåret 2019/2020 har 133 børn ud af 652 i 0. klasse, svarende til 20,4 % et eller flere områder, hvor de motorisk ikke er alderssvarende. I 2018/2019 lå det på 150 ud af 749 svarende til 20,0 %.

Opsummerende er en femtedel af børnene i 0. klasse ikke motorisk alderssvarende, hvilket på lang sigt kan spille en rolle i forhold til børnenes fysiske, psykiske og sociale trivsel. Bevægelse er et redskab til at arbejde med udvikling af børns motorik. Den store andel af ikke motorisk alderssvarende peger i retning af, at der i højere grad bør arbejdes med en struktureret, tidlig indsats med fokus på motorik.

²⁷ Rapport "Motorik, fysisk aktivitet og stillesiddende tid hos 0-6-årige børn" af Sundhedsstyrelsen (2016)

²⁸ Artikel "Mistrivsel og motorik kræver tidlig indsats" fra Ergoterapeuten Nr. 1, 2021

²⁹ SIF rapport "Motorisk udvikling ved indskolingsalderen". Temarapport fra Databasen Børns Sundhed for skoleåret 2018/19

Viden om overvægt blandt børn og unge nationalt og lokalt

Formålet med følgende er at skabe indsigt i betydningen og konsekvenserne af overvægt samt overblik over udviklingen af overvægt blandt børn og unge nationalt og lokalt.

Forekomst af overvægt i Danmark

Forekomsten af overvægt og svær overvægt blandt børn og unge i både Danmark og resten af verdenen har været i kraftig vækst, men er stagneret i de seneste årtier, dog på et meget højt niveau. Blandt danske elever i første klasse er 12-15 % overvægtige og 3-4 % svært overvægtige³⁰. Der sker en gradvis udvikling af overvægt og svær overvægt gennem årene. Mere end halvdelen af alle børn med normalvægt kan forvente at udvikle overvægt eller svær overvægt inden 45-års alderen. På nuværende tidspunkt ved vi fortsat ikke, hvilke tiltag der skal til for at forhindre denne udvikling³¹.

Risikofaktorer for udvikling af overvægt

Udviklingen af overvægt og svær overvægt er kompleks og bygger på et samspil mellem mange faktorer. Årsagssammenhænge er endnu ikke klarlagt, og der er sandsynligvis flere ukendte risikofaktorer. Forskning har vist, at både arvelige faktorer, sundhedsadfærd og psykosociale faktorer er forbundet med udviklingen af overvægt. Nedenfor opridses risikofaktorer for udviklingen af overvægt:³²

Mad- og måltidsvaner, fysisk inaktivitet, overvægt hos mor og far, både før, under og efter graviditeten, stor vægtøgning under graviditeten, rygning under graviditeten, graviditetsdiabetes, genetiske og epigenetiske faktorer, kort varighed af eller manglende amning, højt proteinindhold i barnets mad i de første to leveår, søvnlængde og søvnkvalitet, stress under graviditeten, stress hos forældre og børn, mental sundhed hos forældre og børn, tidlig tilknytning mellem barn og forældre og kort uddannelse og lav indkomst.

Konsekvenser ved overvægt i barndommen

Overvægt og især svær overvægt hos børn er associeret med flere psykosociale problemstillinger som fx forringet livskvalitet, lavt selvværd og mobning. Meget få børn er diagnosticeret med sygdomme som fx type-2-diabetes, forhøjet blodtryk, forhøjet kolesterol, ledsmerter, søvnapnø og fedtlever. Med stigende BMI er der dog en klar sammenhæng mellem graden af overvægt og udviklingen af disse overvægtsrelaterede tilstande og sygdomme allerede i ungdomsårene. Hvis ikke der sættes ind, for at reducere graden af overvægt i barndommen, vil børn der lever med svær overvægt, tage overvægten med sig ind i voksenlivet og dermed have betydelig større risiko for at udvikle overvægtsrelaterede sygdomme som fx type-2-diabetes, hjerte-kar-sygdomme og visse kræftformer.

Forekomsten af overvægt i Slagelse Kommune

Forekomsten af overvægt og svær overvægt er meget høj i Slagelse kommune og ligger over landsgennemsnittet. I nedenstående figurer ses vægtstatus på 3-årige og skoleelever i Slagelse kommune. Data er hentet fra sundhedsplejerskernes journalsystem Novax, som leverer data til Danmarksbørn. Sundhedsplejerskerne vejer og måler systematisk alle børn i 3-års alderen, 0. klasse, 5. klasse og 9. klasse.

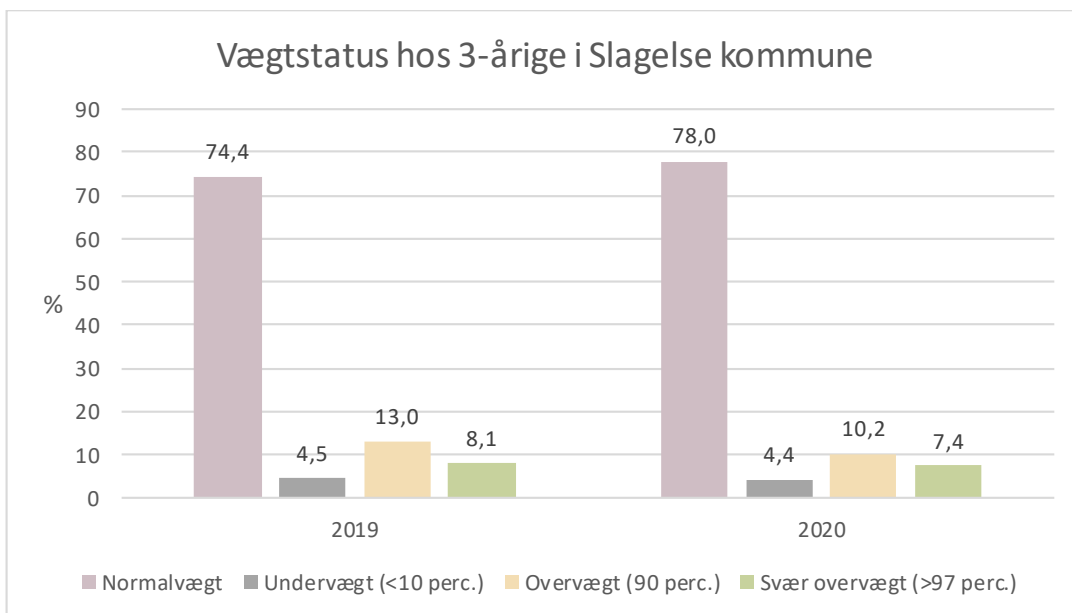
Ud fra figur 1 kan vi se, at andelen af 3-årige med overvægt og svær overvægt er faldet en smule fra 2019 til 2020 fra hhv. 21,1% til 17,6 %. Det er dog stadig en stor andel af de 3-årige, som er overvægtige.

³⁰ Vidensråd for forebyggelse: Forebyggelse af overvægt blandt børn og unge. Publiceret 2021.

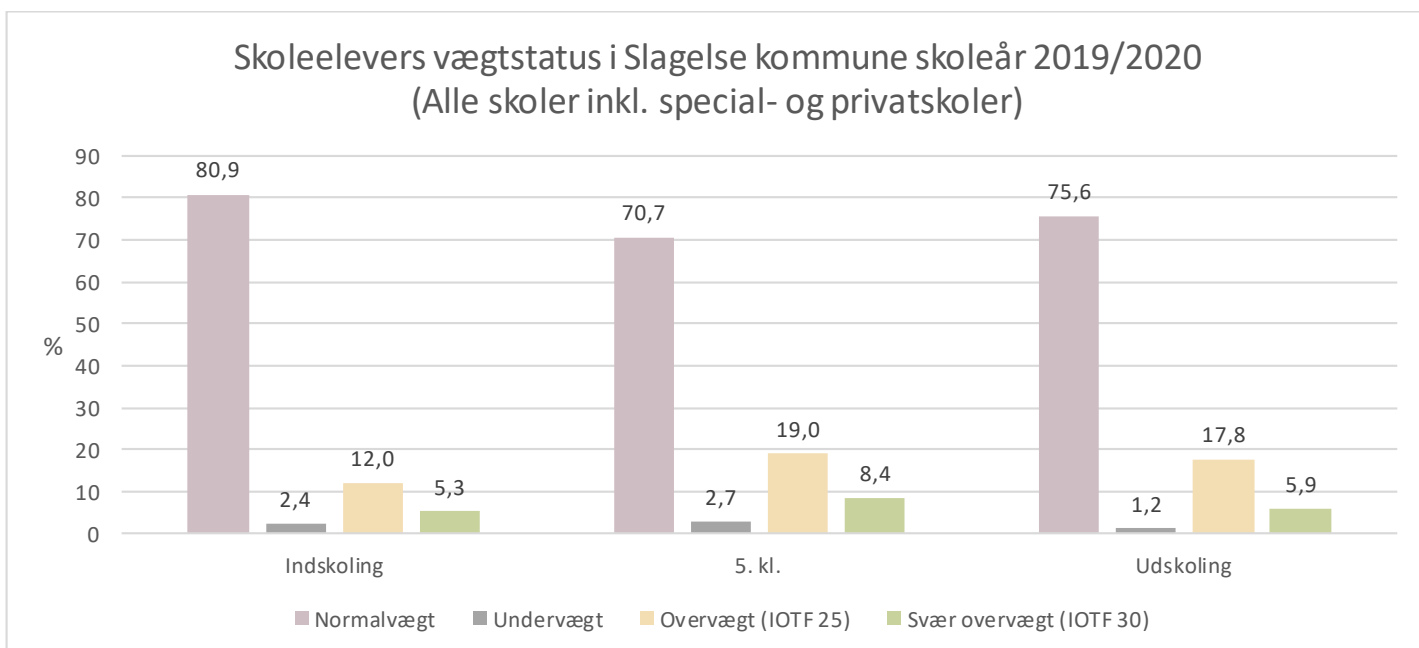
³¹ Vidensråd for forebyggelse: Forebyggelse af overvægt blandt børn og unge. Publiceret 2021.

³² Vidensråd for forebyggelse: Forebyggelse af overvægt blandt børn og unge. Publiceret 2021.

Figur 1: Vægtstatus hos 3-årige i Slagelse kommune for 2019 og 2020.

Figur 2: Skoleelevers vægtstatus skoleåret 2019/2020

I figur 2 ses det, at andelen af børn og unge med overvægt stiger fra indskoling til 5. klasse for så at falde lidt igen ved udskoling. Ved indkoling er 17,3 % overvægtige eller svært overvægtige mod hhv. 27,4 % i 5. klasse og 23,7% ved udskoling.

Overvægt på de enkelte skoler i Slagelse Kommune

I tabellen nedenfor ses overvægt og svær overvægt fordelt på de enkelte skoler i Slagelse Kommune. Tallene er trukket i DanmarksBørn for skoleår 2019/2020. Tallene dækker både overvægt og svær overvægt. Generelt er der en vis usikkerhed ved data, da antallet af målinger på de enkelte skoler er lave, og derfor giver tabellen blot en indikation af fordelingen af overvægt og svær overvægt.

Skole	Indskoling	5. klasse	Udskoling
Antvorskov skole	18,6 %	28 %	24,2 %
Baggesensskolen	22,4 %	23,6 %	16,4 %
Boeslunde skole	33,3 %*	-	-
Broskolen	17,1 %	27,9 %	14,8 %
Dalmose skole	18,2 % *	45 %	20 %
Eggeslevmagle skole	11,6 %	-	40,5 %
Flakkebjerg skole	25 % *	29,4 %	-
Hashøj skolen	8,3 %	18,8 %	-
Hvilebjerg skolen	11,1 %	26,1 %	-
Kirkeskovskolen	66,6 % *	31,8 %	-
Klostermarken skole (Special)	-	87,5 % *	-
Marievangsskolen	19,5 %	14,6 %	19,4 %
Nymarkskolen	27,7 %	29,7 %	23,4 %
Omø skole	-	-	-
Rosenkildeskole (ACV)	-	-	-
Skælskør skole	20 %	50 % *	22,2 %
Slagelse Heldagsskole (Special)	-	-	-
Stillinge skole	13,6 %	23,5 %	22,5 %
Storebæltsskolen (Special)	50 %	-	20 % *
Søndermarksskolen	25 %	36,6 %	29,5 %
Tårnberg skole	5 %	37,5 % *	21,4 %
Vemmelev skole	6,9 %	26,6 %	25,5 %
Privatskoler			
Lille Egede Friskole (privat)	5,9 %	20,8 %	19,1 %
Dyhurs skole (privat)	20,6 %	-	9,7 %
Helms (privat)	14,3 %	-	10,5 %
Landsgrav friskole (privat)	8,7 %	9 %	18,2 %
Slagelse Privatskole (privat)	8,3 %	30 %	-
Trelleborg friskole (privat)	7,1 %	11,8 %	25 %
Vestermose Natur- og Idrætsfriskole (privat)	28,6 %	33,3 %	11,1 % *
Forlev friskole (privat)	27,3 % *	-	20 %

*Meget få målinger, gør at der er en stor usikkerhed forbundet med tallene.

Hvis man ser på alle elever i Slagelse Kommune, på tværs af alle skoler og alle klasser (0. klasse-10.klasse), er **27 %** (n=2656) svarende til mere end hvert fjerde barn eller ung i Slagelse Kommune overvægtig (inkl. svær overvægt). Dette er meget højt set i forhold til de nationale tal, hvor ca. hvert ottende barn lever med overvægt eller svær overvægt allerede ved skolestart.

Som tidligere nævnt er udviklingen af overvægt kompleks, og der er mange faktorer i spil. Fysisk aktivitet og bevægelse har en positiv betydning for overvægt, hvorfor en tidlig og struktureret indsats med fokus herpå – sammen med andre faktorer – formentlig vil kunne bidrage positivt til overvægtsproblematikken i Slagelse Kommune.

Viden om skolefravær lokalt og nationalt

Formålet med følgende er at give indsigt i udfordringerne med skolefravær både nationalt og lokalt.

Hvorfor er det vigtigt at styrke børn og unges tilstedeværelse fysisk og psykisk i skolen?

Børns fravær fra undervisningen i skolen har siden skoleåret 2013/2014 været en tiltagende udfordring i Danmark, og sammenlignelige nordiske lande. Der ses dog et fald i skoleåret 2019/2020.

To dages fravær om måneden i gennemsnit over perioden i 0.-9. klasse giver et års tabt læring! Dette har konsekvenser for barnets muligheder for at klare sig godt til de afsluttende prøver, på ungdomsuddannelse, videregående uddannelse og senere i varetagelse af et arbejde³³.

På denne baggrund er det vigtigt at forebygge skolefravær, opspore begyndende fravær, herunder retvisende registrering af fravær, for at kunne gribe ind i tide, når det alligevel opstår. Herefter må årsagen til fraværet og via samarbejde og en målrettet indsats, må der ændres på de udfordrende forhold, således at eleven kan møde stabilt i skole og derved få de bedste betingelser med sig fra grundskolen.

Fraværdata i Danmark

Folkeskoleelevers samlede fravær i skoleåret 2019/2020 ligger i gennemsnit på 5,2 % svarende til 10,4 dage, fordelt på sygefraværet, som i gennemsnit udgør 2,7 %, lovligt fravær 1,7 % og ulovligt fravær 0,7 %. Indsamling af data viser, at der er en stigning i fraværet jo ældre eleverne bliver, og samtidig er det dokumenteret at fravær i indskoling, som oftest giver øget fravær på de ældste klassetrin.

På landsplan ses et fravær på 9,4 % blandt elever på specialskoler, svarende til et gennemsnit på 18,8 dage mod 10,4 dage på de almindelige folkeskoler³⁴.

Fraværdata i Slagelse Kommune

I Slagelse Kommune har vi ikke udarbejdet samlede fraværdata for skoleåret 2019/2020, men for første halvdel af skoleåret 2020/2021. Her er det gennemsnitlige fravær på 8,81 % for folke- og specialskoleme, hvoraf sygefraværet udgør 4,45 %, lovligt fravær 3,08 % og ulovligt fravær 1,28 %.

I Slagelse kommune har vi en del specialiserede skoletilbud på folkeskolerne, hvilket gør det udfordrende at gennemskue forskelle i fraværet blandt elever med og uden specialiserede skoletilbud.

Den forbyggende indsats i forhold til skolefravær er ikke mulig at lave måling på, da det ikke kan gennemskues, hvordan tallene ville se ud, uden en forebyggende indsats.

Oversigten over fraværet på tværs af skolernes ses af nedenstående figurer.

³³ Rapport "Skolens tomme stole - skolefravær set fra barnets perspektiv" (2020):

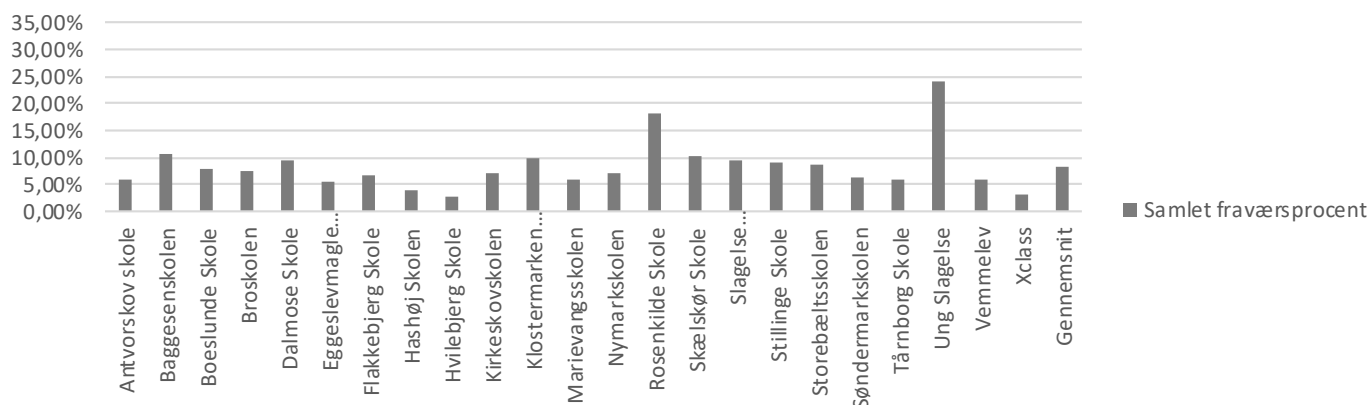
<https://www.ft.dk/samling/20191/almdele/BUU/bilag/279/2255479/index.htm>

³⁴ Baggrundsnotat vedr. elevfravær i folkeskolen 2018/2019:

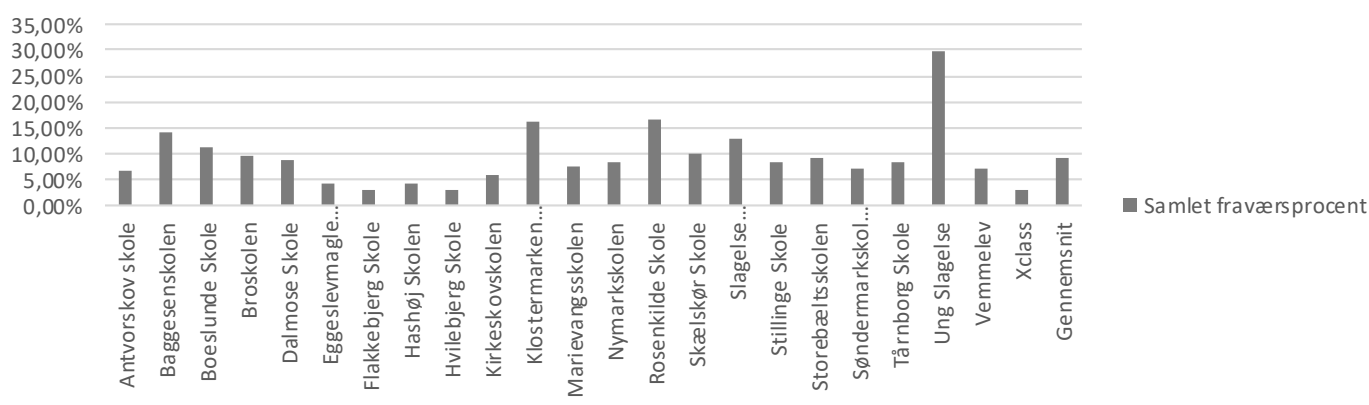
<https://webcache.googleusercontent.com/search?q=cache:4wJ1QimU4Z8J:https://www.uvm.dk/-/media/filer/uvm/stat/pdf19/191030-baggrundsnotat-elevfravaer-2018-og-2019.pdf+&cd=1&hl=da&ct=clnk&qI=dk> og Notat om elevfravær i folkeskolen 2019/2020: <file:///C:/Users/qisual/Downloads/201118-Notat-om-elevfravaer-i-folkeskolen-2019-2020-ua.pdf>

Samlet fraværsprocent 3. kvartal 2020

Samlet fraværsprocent 4. kvartal 2020

Hvordan arbejdes der med fravær i Slagelse Kommune

I Slagelse Kommune har der siden maj 2017 været skolekontaktpersons indsatsen til forebyggelse, opsporing, afdækning og indsats i forhold til skolefravær. Den bagvedliggende grund for dette er, at Slagelse Kommune på daværende tidspunkt lå højt i forhold til landsgennemsnittet.

I de fire år indsatsen har eksisteret, er der blevet arbejdet på, at registreringen af fraværet blev retvisende, således at opsporingsarbejdet i højere grad blev muligt.

På årsbasis har ca. 170 elever haft kortere eller længere forløb med en skolekontaktperson, og derudover arbejdes der generelt forebyggende på skole- og klasseniveau.

De tre skolekontaktpersoner ser ikke en direkte sammenlignelighed mellem bevægelse og skolefravær, da fraværsproblematikker er komplekse, og der ofte er flere faktorer, som kræver et løft for at få eleverne i trivsel. Det er dog vigtigt at understrege, at når kroppen har det godt, er der større sandsynlighed for at mennesker også trives bedre psykisk, og omvendt giver psykisk trivsel i højere grad også overskud til et aktivt liv. Bevægelse vil altså ikke alene kunne bidrage til sænkning af fraværet, men det vil kunne bruges som et – blandt flere – redskaber til at bidrage positivt til problematikken.

Den 1. august 2021 indgår Slagelse Kommune i et 2-årigt projektsamarbejde med Socialstyrelsen, Rambøll, og Styrelsen for Undervisning og Kvalitet, til modning af model for samarbejde og indsatser til elever med bekymrende skolefravær. I den forbindelse er der via Socialstyrelsen tilført midler til oprettelse af 4,5 årsværk udover de eksisterende tre årsværk. Der vil derved blive endnu mere fokus på opsporing, afdækning, indsats og samarbejde af og omkring elever med bekymrende skolefravær.

STRUKTUR OG ORGANISERING

Alle kommunale, selvejende og private daginstitutioner har noget på skrift om arbejdet med bevægelse gennem deres pædagogiske grundlag

1 ud af 37

kommunale og selvejende daginstitutioner har en pædagog med koordinatorfunktion i forhold til arbejdet med bevægelse

Der er en kommunal daginstitution, som er i gang med at blive certificeret IDRÆTSINSTITUTION og en privat institution, som er NATUR- OG IDRÆTSBØRNEHAVE.

19 institutioner blev certificeret BEVÆGELSESinstitutioner i 2010-2015. Det er dog ikke længere alle institutioner, der betragter sig selv som bevægelsesinstitutioner.

Selvurdering af arbejdet med bevægelse

"Hvor langt er I med arbejdet på bevægelsesområdet på en skala fra 0-10?"

AKTIVITETER OG INDSATSER

Alle 37 kommunale og selvejende daginstitutioner arbejder med

DEN STYRKEDE PÆDAGOGISKE LÆREPLAN

Her skal det fremgå, hvordan læringsmiljøerne understøtter børns brede læring – nysgerrighed, gåpåmod, selvværd og bevægelse.

Flere af daginstitutionerne angiver:

- Bevægelse er en integreret del af hverdagen
- Der er fokus på børns selvhjulpenhed
- Næsten alle dagtilbud arbejder med de sansemotoriske fokuspunkter

Mange daginstitutioner arbejder med

FASTE BEVÆGELSESAKTIVITETER, fx:

- Gymnastik/motorik/bevægelse i multirum/sal/hal
- Motorik- og forhindringsbaner
- Sanglege og musikaktiviteter
- Yoga og mindfulness
- Gåture

ÅBEN DAGTILBUD IDRÆTSPARTNERSKABER

De fleste daginstitutioner samarbejder med idræts- og fritidslivet

Mængden af bevægelse i dagplejen og den private pasningsordning afhænger af den enkelte dagplejer

Flere daginstitutioner har fokus på indendørs og udendørs miljøer, som inviterer til leg og bevægelse

Tre daginstitutioner indgår i kompetenceudviklingsprojektet **LEVENDE LEGEKULTUR**, og to daginstitutioner indgår i **HIPP HOPP** læse- og læringsforløbet med Gerlev.

IDEER OG ØNSKER

KOMPETENCEUDVIKLING, fx:

- Løbende tilbud om kompetenceudvikling
- Inspiration til, hvordan bevægelse, motorik og leg nemt kan integreres i hverdagen
- Inspiration til bevægelse for forskellige aldersgrupper
- Inspiration til indendørs og udendørs bevægelse

FORANKRING

- Matrikelnær sparring og opfølgning
- Kompetenceudvikling til hele personalegrupper frem for enkelte personer
- Fokus på leg og bevægelse i det pædagogiske tilsyn

NETVÆRK OG VIDENDELING

- Bevægelsesnetværk
- Inspirations- og sparringsforum på Aula

Bevægelsesmaterialer og -rekvisitter

ET TEAM AF FAGPERSONER bestående af fx motorikkonsulent, talepædagog og sundhedsplejerske, som i højere grad har fokus på hele børnegrupper frem for kun det enkelte barn.

Kommunale inspirations- og oplysningskampagner om motorik til forældre og fagpersonale

Information om idrætsforeningernes tilbud til børn i dagtilbudsalderen

UDFORDRINGER

Ingen fast adgang til en gymnastiksal eller hal

Manglende viden, inspiration og kompetencer

Behov for løft af fysiske rammer, der inviterer til bevægelse

Manglende viden om motorik og bevægelse for forskellige aldersgrupper

Manglende motivation og ressourcer til prioritering af bevægelse

Svært at prioritere bevægelsesaktiviteter i personalets pausetid kl. 12-14

Økonomi til opgradering af faciliteter

Gratis adgang til gymnastiksal eller hal

Daginstitutionernes struktur og organisering omkring arbejdet med bevægelse

I dialog- og sparringsmøderne er de kommunale og selvejende daginstitutioner blevet spurgt ind til, hvilken struktur de har for arbejdet med bevægelse samt hvordan de har organiseret sig. Dette fremgår overordnet nedenfor.

Daginstitutionernes organisering

I sparrings- og dialogbesøgene er der spurgt ind til, om daginstitutionerne har noget på skrift om deres visioner for arbejdet med bevægelse fx det pædagogiske grundlag eller lignende. Dette er tilfældet for alle daginstitutionerne (37). Særligt har institutionerne beskrevet arbejdet med bevægelse under læreplanstematet 'Krop, sanser og bevægelse'. Der er dog forskel på omfanget og tyngden af arbejdet med læreplanstematet på tværs af institutionerne.

For langt størstedelen af daginstitutionerne, har hele personalegruppen været inde over udarbejdelsen af den pædagogiske læreplan. Der har således været skabt en involveringsproces i forhold til arbejdet med bevægelse.

Der er videre spurgt ind til, om der i den enkelte institution er en pædagog med koordinatorfunktion i forhold til arbejdet med bevægelse. Dette gælder for 2,7 % (1 ud af 37) af institutionerne. Der er i højere grad tale om rollemodeller indenfor bevægelsesområdet, som er igangsættere og forgangsmedarbejdere inden for arbejdet med bevægelse.

Idrætsinstitution og bevægelsesinstitution

I Slagelse Kommune er der på nuværende tidspunkt en daginstitution, som er i gang med at blive certificeret idrætsinstitution. Dette er Børnehuset Nord i Slagelse og uddannelsen varetages af Danmarks Idrætsforbund (DIF) og VIA University College (VIA). For at blive en certificeret idrætsinstitution skal hele personalegruppen gennemgå et kompetenceløft, som skaber en fælles metodik og fælles kropslig og sproglig referenceramme for alle institutionens medarbejdere. Formålet er at skabe en kultur, hvor idræt, leg og bevægelse er omdrejningspunkt for hele institutionens hverdag. Børnehuset Nord fortsætter certificeringsprocessen frem mod efteråret 2021, hvor de flytter over i en ny institution.

I perioden fra 2010-2015 certificerede Gerlev Idræthøjskole/Gerlev Legepark i samarbejde med Slagelse Kommune 51,4 % institutioner som bevægelsesinstitutioner (svarende til 19 kommunale institutioner³⁵). Certificeringen som bevægelsesinstitution indbefattede et udviklingsforløb på syv moduler fordelt over 7-8 måneder. Forløbet tog afsæt i institutionernes daglige praksis, og herudover var der fokus på at tilpasse indholdet i certificeringen til institutionernes fysiske rammer, børnenes alder og de ansattes forudsætninger. Det er mange år siden, at institutionerne blev certificeret. I flere år var der sikret recertificering, men i forbindelse med en besparelse blev det besluttet, at effekten af både certificering og recertificering var begrænset – og ikke stod mål med udgiften. På denne baggrund ophørte certificeringsprocesserne, og flere af daginstitutionerne betragter ikke længere sig selv som bevægelsesinstitutioner.

Konkret beskriver nogle institutioner, at de i flere år var bevægelsesinstitution mere "af navn end af gavn", og at de sidenhen selv har fået bevægelse til at være en mere bærende del af kulturen. Andre beskriver hvordan certificeringen var en "sjov og læringsproces", men at det mere eller mindre er lagt på hylden. Hvis certificeringen i højere grad skulle have bidraget til en kulturændring, skulle der have været mere fokus på matrikelnær opfølgning, sparring og forankring under og efter selve certificeringen.

³⁵ Herudover blev en privat daginstitution også certificeret bevægelsesinstitution.

Selvurdering af arbejdet med bevægelse i daginstitutionerne

I dialog- og sparringsmøderne med daginstitutionerne er der stillet spørgsmålet "Hvor langt er I med arbejdet på bevægelsesområdet på en skala fra 0-10?". Gennemsnittet for dagtilbudsledernes besvarelser er her 7 (interval 4,5 til 9). Overordnet kan det konkluderes, at det var svært at svare på spørgsmålet for flere af lederne, idet det kan være svært at vide, hvad man skal bedømme sig ud fra. Ved selvvurderingen sås en tendens til, at daginstitutioner med stort fokus på bevægelse vurderede sig selv lavere end daginstitutioner med mindre fokus på bevægelse. Her var begrundelsen, at der altid er et udviklingspotentialer for at integrere og arbejde endnu mere med bevægelsesdelen.

Bevægelsesaktiviteter og -indsatser i daginstitutionerne

I sparrings- og dialogmøderne med de kommunale og selvejende daginstitutioner er der spurgt ind til, hvilke bevægelsesaktiviteter og -indsatser, de arbejder med. Besvarelsene er blevet tematiseret og beskrives overordnet nedenfor. Det har været forskelligt, hvad der er blevet betonet i samtalerne, hvorfor der kan være igangværende aktiviteter og indsatser, som ikke er blevet nævnt. I forlængelse heraf er det vigtigt at understrege, at det er et øjebliksbillede, og at der siden kan være igangsat/afsluttet tiltag.

Overordnede strukturer for bevægelse i daginstitutioner

I Slagelse Kommune arbejder de 37 kommunale og selvejende daginstitutioner med den styrkede pædagogiske læreplan, hvorunder det skal fremgå, hvordan læringsmiljøerne understøtter børns brede læring herunder nysgerrighed, gåpåmod, selvværd og bevægelse. En stor andel af institutionerne nævner, at bevægelse indgår som en integreret del af hverdagen (16 ud af 37). Lidt over en fjerdedel af nævner, at de herunder er meget opmærksomme på udvikling af børnenes selvhjulpethed, hvor både finmotorikken og grovmotorikken er central (10 ud af 37). En institution understreger, at struktur og organisering er afgørende for, at der kan arbejdes med bevægelse som en integreret del af de pædagogiske aktiviteter.

19 daginstitutioner er som tidligere nævnt certificeret bevægelsesbørnehaver af Gerlev Idrætshøjskole i perioden fra 2010-2015³⁶. En institution er yderligere i gang med at blive certificeret idrætsinstitution af Danmarks Idrætsforbund og DIF og VIA University College. Herudover tæller kommunen en 'Sangglad' institution samt en 'Grøn spire' institution. Stort set alle daginstitutioner har overordnet fokus på arbejdet med de sansemotoriske fokuspunkter, inspireret af Københavns Kommune³⁷.

Bevægelsesaktiviteter og -indsatser i daginstitutionernes hverdag

Flere institutioner har faste og tilbagevendende bevægelsesaktiviteter som en del af deres uge-, måneds- og årsplanlægning. Et par institutioner nævner, at de har faste vokseninitierede aktiviteter med fokus på bevægelse både formiddag og eftermiddag (2, formentlig flere, ud af 37). Mange institutioner har ugentlig gymnastik/motorik/bevægelse i eget multirum eller den lokale gymnastiksal/hal (14 ud af 37). Enkelte har også fast morgengymnastik (2 ud af 37) og fælles dans/gymnastik (2 ud af 37). Derudover har en del institutioner faste cykeldage (6 ud af 37). Syv institutioner nævner også forløbet 'Min fantastiske krop' fra brobygningsindsatsen Slagelse Kanon som en fast aktivitet. En enkelt institution har fast svømning for storbørnsgruppen.

Mange daginstitutioner benytter det omkringliggende lokalsamfund i forbindelse med ugentlige "turdage", hvor de går ture til fx skov, strand eller andre naturområder (9, formentlig flere, ud af 37). Herudover nævner en stor andel gåture som en generel bevægelsesaktivitet (12, formentlig flere, ud af 37).

Daginstitutionerne nævner flere forskellige bevægelsesaktiviteter, som de lejlighedsvis implementerer i hverdagen. Tæt på halvdelen nævner motorik- og forhindringsbaner som en populær aktivitet (17, formentlig flere, ud af 37). Der er ligeledes mange institutioner, som får bevægelse ind i hverdagen gennem sanglege og musikaktiviteter (12 ud af 37). Flere har også gode erfaringer med yoga og mindfulness (9 ud af 37). Derudover nævner et par institutioner sanseforløb og -oplevelser som fx fodbad, fodmassage og massagehistorier (4 ud af 37). Der er yderligere institutioner, som har særligt fokus på aktiviteter, der kobler sprog og bevægelse (2 ud af 37). Sidst nævner daginstitutionerne, at de benytter forskellige typer af lege, som fx regellege, natur- og udelege og boldlege, til at fremme bevægelse i dagtilbuddet. Institutionerne er opmærksomme på fokus på bevægelse, når de indgår i forskellige events og temauger som fx Sundhedsugen i uge 41, Børne OL og årstidsfester og -aktiviteter (10, formentlig flere, ud af 37).

³⁶ Siden certificering og recertificering ophørte, har der ikke været nogen opfølgning, hvorfor flere daginstitutioner beskriver, at det ikke er en certificering, de identificerer sig med. Flere benytter dog indimellem de gamle lege og de tilhørende redskaber.

³⁷ Hjemmeside: <https://bedstammen.kk.dk/indhold/motoriske-fokuspunkter-born-fra-8-maneder-til-3-klasse>

Daginstitutionerne er generelt positive overfor bevægelsesmaterialer og -inspiration, som kan understøtte arbejdet med bevægelse. Som eksempler nævnes 'Hoppeline' materialet, 'Hej skal vi lege?' kampagnen og forskellige rekvisitter som 'bevægelsesterninger'.

Åben Dagtilbud – samarbejder på tværs af daginstitutioner og lokalsamfundet

Størstedelen af daginstitutionerne benytter kommunens indsats 'Åben Dagtilbud Idrætspartnerskaber', hvor institutionerne nemt kan indgå aftaler med idrætsforeninger og -aktører om idræt-, leg-, og bevægelsesforløb med fokus på specifikke idrætter (32 ud af 37). Enkelte institutioner har indtil nu takket nej til samarbejder med idræts- og fritidslivet grundet mangel på medarbejderressourcer eller for få børn i en given aldersgruppe på det pågældende tidspunkt. Grundlæggende har daginstitutionerne et ønske om flere samarbejder med idræts- og fritidslivet. Der er endvidere institutioner, som, på egen hånd, indgår samarbejder med nærliggende idrætsforeninger (3 ud af 37).

Ud over samarbejder med idræts- og fritidslivet gennem partnerskabsindsatsen, indgår flere institutioner samarbejder med eksterne aktører som fx Gerlev Legepark (1, formentlig flere, ud af 37), Tao Ninjacenter (1, formentlig flere, ud af 37) og Julemærkehjemmet (1, formentlig flere, ud af 37).

Indendørs og udendørs læringsmiljøer

Daginstitutionerne er meget bevidste om at skabe indendørs og udendørs læringsmiljøer, som inviterer til leg og bevægelse samt brug af forskellige sanser (10 ud af 37).

Indendørs har nogle institutioner fokus på at borde, stole, vindueskarme mv. kan benyttes til at kravle på (4, formentlig flere, ud af 37). En enkelt institution har prioriteret sammenklappelige borde og bænke, som skaber god mulighed for bevægelse på stuerne (1 ud af 37). Yderligere er nogle opmærksomme på at benytte nudging og gulvarealer til bevægelse (3, formentlig flere, ud af 37). Flere institutioner nævner vigtigheden af adgang til et bevægelsesrum. Under halvdelen af institutionerne har deres eget rum til formålet (13 ud af 37).

Udendørs har mange daginstitutioner gode faciliteter. Flere fremhæver bl.a. bakker og et kuperet terræn som centralt for udvikling af motorikken (5, formentlig flere, ud af 37).

Der er fokus på at understøtte det pædagogiske personale i forhold til at skabe læringsmiljøer og aktiviteter med fokus på bevægelse. Flere har fx motoriktasker, skab med bevægelsesredskaber og temakasser på legepladsen, hvor henholdsvis pædagoger og børn kan søge inspiration til aktiviteter (5 ud af 37).

Projekter

Daginstitutionerne får løbende mulighed for at være med i forskellige typer af projekter. Som eksempler kan nævnes, at tre institutioner deltager i kompetenceudviklingsprojektet Levende Legekultur med Gerlev – Center for leg og bevægelse, mens to andre deltager i læse og læringsforløbet Hipp Hopp Plus med den boligsociale helhedsplan og Gerlev. Yderligere er fem institutioner med i Sund Sammen, hvor sundhedsplejerskernes tre års besøg afvikles i daginstitutionerne.

Øvrige tiltag relateret til arbejdet med bevægelse

Flere daginstitutioner har fokus på, at børn bliver en del af et aktivt idræts- og fritidsliv, hvorfor de vejleder og oplyser forældrene i forhold til, hvilke tilbud der findes i nærområdet samt hvad der særligt kunne være godt for det pågældende barn (5 ud af 37). En enkelt institution har også fokus på at oplyse forældrene om forskellige lege med henblik på at stimulere til mere fokus på motorisk udvikling i hjemmet.

Udfordringer i forhold til arbejdet med bevægelse i daginstitutionerne

I sparrings- og dialogmøderne med de kommunale og selvejende daginstitutioner er der spurgt ind til, hvilke udfordringer institutionerne oplever i forhold til arbejdet med bevægelse. Besvarelsene er blevet tematiseret og beskrives overordnet nedenfor. Det har været forskelligt, hvad der er blevet betonet i samtalerne, hvorfor der kan være udfordringer, som ikke fremgår her.

Overordnede strukturelle udfordringer

I Slagelse Kommune arbejder de 37 kommunale og selvejende daginstitutioner forskelligt med motorik og bevægelse, og kun lidt under halvdelen beskriver, at bevægelse er en naturlig integreret del af hverdagen. Der er forskel på, hvorvidt institutionerne forstår bevægelse som en selvstændig aktivitet som fx gymnastik i salen eller som et element, der kan indgå bredt i forskellige typer af pædagogiske aktiviteter.

Et par institutioner beskriver, hvordan der mangler struktur på arbejdet med bevægelse samt hvordan der mangler en rød tråd i forhold til, hvordan der arbejdes med bevægelse for de forskellige aldersgrupper (2 ud af 37). Den manglende struktur bidrager til, at det i højere grad bliver tilfældigt, hvordan der arbejdes med bevægelse i daginstitutionerne. Flere institutioner ønsker mere struktur på bevægelsesarbejdet, og en enkelt institution nævner, at de gerne vil bruge læreplanen samt Børne- og Ungepolitikken hertil.

En institution påpeger, at der er mange, som "vil noget" med dagtilbudsområdet, og at der til trods for gode intentioner ikke er tid til og mulighed for at rumme det hele. Det skal give mening i hverdagens praksis. I sammenhæng hertil understreger to institutioner, at der bør være et kontinuerligt fokus på arbejdet med bevægelse både fra politikere, ledelse, og personaler, hvis arbejdet ikke skal gå i stå.

Sidst beskriver en institution en konkret, strukturel udfordring – det er oftest sådan, at personalet holder pause i tidsrummet fra kl.12-14, hvor børnene i de fleste tilfælde er på legepladsen. I dette tidsrum beskriver institutionen det som svært at prioritere igangsætning af pædagogisk initierede aktiviteter. Oftest er der desuden også en holdning til, at børnene bevæger sig meget, når de er uden for på legepladsen. I den sammenhæng er det dog centralt at være opmærksom på, at børn ofte indgår i de aktiviteter og lege, som de kender og er trygge ved. Det er de færreste børn, der på eget initiativ udfordrer sig selv motorisk. På baggrund heraf er der altså et potentiale for at tiden på legepladsen i højere grad bliver fokuseret på pædagogiske aktiviteter, som i højere grad styrker børn motorisk udvikling.

Udfordringer vedr. medarbejderressourcer og -kompetencer

I arbejdet med bevægelse har nogle daginstitutioner svært ved at få alle personaler med, da bevægelse enten ikke er naturligt for de pågældende medarbejdere eller fordi der mangler motivation, overskud og ressourcer til prioritering af området (8, formentlig flere, ud af 37). Et par institutioner beskriver også, hvordan vanetænkning og "plejer" kan udfordre arbejdet med bevægelse (2 ud af 37).

Alle daginstitutioner har haft personaler med på kurser i 'Krop, motorik og bevægelse' inspireret af pædagogisk idræt og afviklet af afdelingen for Dagtilbuds tidligere pædagogiske konsulent. Daginstitutionerne roser i meget høj grad kurset og den pædagogiske konsulent. I samme ombæring beskriver mange institutioner, hvordan de mangler og har behov for lignende inspiration og viden, som kan styrke arbejdet med motorik og bevægelse (9, formentlig flere, ud af 37). Særligt understreges det, hvordan det har stor værdi, når kompetenceudviklingen tilbydes gratis af kommunale konsulenter eller andre, som har lokalt kendskab til institutionerne, og som samtidig kan bidrage med den opfølgning, der sikrer den kontinuerlige opmærksomhed på arbejdet med bevægelse. Daginstitutionerne beskriver endvidere, hvordan en større grad af matrikelnær sparring og opfølgning over tid, vil kunne bidrage til kulturændringer i forhold til bevægelsesarbejdet (3, formentlig mange flere, ud af 37).

Specifikt nævner daginstitutionerne, at de mangler mere viden om, hvordan man kan arbejde med motorik og bevægelse for de forskellige aldersgrupper, hvordan der kan arbejdes med udendørs bevægelsesaktiviteter samt hvordan de forskellige legepladser kan benyttes på forskellige måder (4, formentlig flere, ud af 37). Sidst beskriver institutioner, at de mangler inspiration, som er nem at implementere i hverdagen (3, formentlig flere, ud af 37) samt at nogle mangler viden om vigtigheden af børns motoriske udvikling (1, formentlig flere, ud af 37).

Udfordringer vedr. sprog og bevægelse

Enkelte institutioner med mange tosprogede børn beskriver, at det er svært at igangsætte bevægelsesaktiviteter, og at de sproglige udfordringer hos børnene er en begrænsning for bevægelsesarbejdet (2, formentlig flere, ud af 37). Dette peger i retning af, at institutionerne mangler viden om sammenhængen mellem sprog og motorik og ligeledes inspiration til, hvordan bevægelsesaktiviteter kan bidrage til at styrke børns sproglige udvikling.

Udfordringer vedr. de fysiske rammer og forhold

De fysiske rammer har stor betydning for daginstitutionernes arbejde med bevægelse. Flere institutioner beskriver, at der behov for et løft af deres fysiske rammer både indendørs og udendørs, så børnene i højere grad inviteres til bevægelse (10, formentlig flere, ud af 37). I den sammenhæng nævner fire institutioner, at de mangler økonomi til dette formål.

Mange institutioner mangler fast og gratis adgang til en gymnastiksal eller hal, hvor de kan udføre andre typer af bevægelsesaktiviteter end i egne rammer, og hvor de kan bygge bro til idræts- og fritidslivet (8 ud af 37). I Slagelse Kommune er det sådan, at skolerne gratis har adgang til halfaciliteterne i tidsrummet fra kl.08-16, mens dagtilbuddene skal betale timetakst for at leje hallerne. I nogle områder af kommunen findes dog gode lokale aftaler mellem dagtilbud og skoler, men det gør sig ikke gældende for alle områder.

Sidst beskriver en institution, hvordan de fysiske rammer er indrettet sådan, at de "passer meget på" børnene frem for at udfordre dem mere motorisk og mentalt, uden at det bliver decideret farligt. To institutioner beskriver yderligere, hvordan de kommunale krav til sikkerhed på legepladsen nogle gange udgør en udfordring for, at børn kan udfolde sig i den risikofyldte og kreative leg.

Udfordringer vedr. samarbejde med lokalsamfundet

Daginstitutionerne er i høj grad bevidste om, at det er vigtigt for børns motoriske udvikling, at de er en del af et aktivt idræts- og fritidsliv. Et par institutioner beskriver, hvordan de mangler viden om idræts- og fritidslivets muligheder for børn i dagtilbudsalderen (2, formentlig flere, ud af 37). Yderligere beskriver en institution, hvordan det er en udfordring, at der mangler frivillige til lokalt tilpassede, samarbejder mellem dagtilbud og idrætsforeninger. I forhold til samarbejder med aktører i lokalsamfundet i dagtilbudstiden, beskriver to institutioner, hvordan transport og økonomi til samme udgør en udfordring (2 ud af 37).

Øvrige udfordringer

En andel af daginstitutionerne beskriver, hvordan det er en udfordring, at forældremålgruppen mangler viden om vigtigheden af børns motoriske og sansemæssige udvikling og dernæst viden om, hvordan motorik og sanser kan styrkes i hjemmet (3, formentlig flere, ud af 37). En enkelt institution nævner også IT og skærme som en udfordring, der begrænser bevægelse i dagligdagen.

Daginstitutionernes idéer og ønsker til arbejdet med bevægelse

I sparrings- og dialogmøderne med de kommunale og selvejende daginstitutioner er der spurgt ind til, hvad der skal til for at skabe bedre forudsætninger for arbejdet med bevægelse. Besvarelserne er blevet tematiseret og beskrives overordnet nedenfor.

Idéer og ønsker til strukturelle rammer

Overordnet har en daginstitution et ønske om, at der er et kontinuerligt fokus på bevægelse både fra politikere, ledelse og personaler, da det er nødvendigt for at sikre at bevægelse ikke forsvinder blandt de mange andre (også) gode intentioner med dagtilbudsområdet (1, formentlig flere, ud af 37).

Daginstitutionerne fremhæver vigtigheden af lokale og matrikelnære tiltag, så bevægelse kan blive en integreret del af hverdagen i den enkelte institution (13, formentlig flere, ud af 37).

Idéer og ønsker til inspiration, kompetenceudvikling, sparring og understøttelse

Daginstitutionerne udtrykker samlet set et stort behov for kompetenceudvikling, sparring og inspiration, og her går nogle overordnede idéer og ønsket til formen igen. Flere understreger, at der er brug for løbende tilbud og muligheder for at få kompetenceudvikling og inspiration til arbejdet med bevægelse (13, formentlig flere, ud af 37). Det nævnes herunder, hvordan det er særligt brugbart, når tilbuddene er interne i kommunen, når de foregår lokalt og matrikelnært hos den enkelte institution samt når der er fokus på forankring og opfølgning efterfølgende. Generelt har daginstitutionerne været glade for kurserne i 'Krop, motorik og bevægelse' (inspireret af pædagogisk idræt) udbudt af den tidligere pædagogisk konsulent i Afdelingen for Dagtilbud, og flere af den slags kurser efterspørges. En enkelt institution ønsker desuden hjælp og økonomi til frikøb af medarbejdere, hvis kompetenceudviklingen ikke tilbydes gratis.

Der er flere institutioner, som foretrækker kompetenceudviklingsarrangementer, hvor hele personalegrupper frem for enkelte medarbejdere kan deltage (2, formentlig flere, ud af 37). Yderligere nævner et par institutioner, at det er ideelt, når kommunen også kan tilbyde inspirationsarrangementer til forældremøderne (2, formentlig flere, ud af 37). Sidst er der et ønske om et kontinuerligt fokus på bevægelse samt om hjælp og sparring til at skabe den røde tråd i forhold til arbejdet med bevægelse (2, formentlig flere, ud af 37).

Daginstitutionerne beskriver en række konkrete ønsker til fokus ved kompetenceudvikling og inspiration af medarbejdere. Overordnet ønsker de inspiration til, hvordan bevægelse, motorik og leg nemt kan integreres i hverdagen gennem konkrete og praktiske forslag (6, formentlig flere, ud af 37). Fire institutioner har særligt et ønske om at få mere viden om, hvad der specifikt er godt bevægelsesmæssigt for de forskellige aldersgrupper. Daginstitutionerne er optaget af, hvordan de både kan arbejde med bevægelse indendørs og udendørs. Gerlev nævnes som et eksempel på en aktør, der ville kunne inspirere (4 ud af 37). Der er generelt et behov for inspiration til, hvordan der kan skabes mere bevægelse uden for. Konkret ønsker to institutioner lokale inspirationskurser med fokus på, hvordan udendørs arealer og legepladser kan sættes bedre i spil. I relation hertil ønsker to institutioner inspiration til, hvordan tidsrummet fra kl.10-14, hvor medarbejdere holder pause, kan udnyttes bedre i forhold til bevægelse. Sidst er der ønsker om kompetenceudvikling med fokus på yoga og mindfulness (3 ud af 37).

I sammenhæng med ønsket om et kontinuerligt fokus på bevægelse samt løbende inspiration og kompetenceudvikling, vil flere institutioner gerne indgå i et kommunalt bevægelsesnetværk (5, formentlig flere, ud af 37). Herudover foreslår en institution, at netværket kobles op på læreplanstemaet 'Krop, sanser og bevægelse', mens to andre foreslår, at der også etableres et inspirations- og sparringsforum på Aula.

En enkelt institution nævner slutteligt et ønske om, at de pædagogiske tilsyn fremadrettet fokuserer mere på børns leg og bevægelse.

Idéer og ønsker til bevægelsesmaterialer, projekter og kampagner

Daginstitutionerne er generelt positive overfor bevægelsesmaterialer og -rekvisitter, som kan inspirere og understøtte arbejdet med bevægelse. Et par institutioner ønsker flere muligheder for at indgå i

bevægelsesprojekter som fx 'Kamp og leg' (et tidligere projekt under 'Åben Dagtilbud Idrætspartnerskaber'), hvor formålet er at integrere bevægelse på en meningsfuld måde i hverdagen. I sammenhæng hertil nævner flere institutioner, at de er glade for samarbejdet med motorikkonsulenterne, og at de i højere grad ønsker, at motorikkonsulenterne kan lave forløb for hele børnegrupper.

En stor andel af daginstitutionerne oplever, at forældrene mangler viden om vigtigheden af børns motoriske udvikling samt om, hvordan de kan understøtte denne i hjemmet. I forbindelse med dette foreslår institutionerne, at der i højere grad arbejdes med kommunale inspirations- og oplysningskampagner målrettet forældre og fagpersonale, udvikling af foldere og videomateriale med fokus på motorik samt udvikling af samarbejdet med sundhedsplejerskerne om bl.a. hjemmebesøg (8, formentlig flere, ud af 37).

Idéer og ønsker til idræts- og fritidslivet i lokalsamfundet

Daginstitutionerne er generelt glade for indsatsen 'Åben Dagtilbud Idrætspartnerskaber', fordi det er nemt at samarbejde med idræts- og fritidslivet. En institution foreslår, at idrætspartnerskaberne til dagtilbud fremadrettet også tilbydes til 0. klasse på skolerne for at styrke brobygningen. Yderligere ønsker et par institutioner, at der kommer flere idrætspartnerskaber til både vuggestue- og børnehavegrupper samt mere information om samme. Sidst har en institution et ønske om, at idrætsaktørerne fremadrettet udleverer materialehæfter med lege og øvelser, så institutionerne kan fortsætte aktiviteterne efter endt forløb.

En enkelt institution understreger behovet for støtte til transport ved aktiviteter uden for nærområdet.

Flere institutioner vejleder forældre i forhold til idræts- og fritidsaktiviteter, og ønsker i den forbindelse mere information om idrætsforeningernes tilbud til børn i dagtilbudsalderen (4, formentlig flere, ud af 37). En institution har en konkret idé til, at der afvikles en "markedsdag", hvor både børn og forældre kan afprøve forskellige foreningsaktiviteter og derigennem opnå bedre kendskab til foreningslivet.

En række daginstitutioner har også ønsker til et styrket samarbejde med de lokale og nærliggende idrætsforeninger. Konkret foreslår en institution, at foreningerne i højere grad arbejder med multiidrætstilbud, som børnene kan deltage i, i dagtilbudstiden eller umiddelbart efter. En anden institution har en idé til en brobyggende "idrætskarrusel" for storbørnsgrupper i dagtilbud og 0. klasser i skolerne, hvor et antal foreninger med fokus på forskellige idrætter går sammen om at skabe karrusellen for børnene. Sidst ønsker en institution, at der kommer flere foreningsmuligheder for børn med vanskeligheder og/eller fysiske handicap.

Idéer og ønsker til de fysiske rammer

Flere daginstitutioner oplever, at de fysiske rammer udgør en begrænsning for arbejdet med bevægelse. Her ønsker flere, at det i højere grad bliver muligt at få økonomisk støtte til opgradering af faciliteter (5, formentlig flere, ud af 37). Daginstitutionerne beskriver i den forbindelse, at der særligt er et behov for at nytænke legepladserne målrettet vuggestuebørnene, så de i højere grad inviterer til leg og bevægelse (2, formentlig flere, ud af 37). En af institutionerne foreslår, at man som dagtilbud kan få besøg af en arkitekt, der i samarbejde med kommunen kan vejlede i, hvordan legepladserne kan udvikles.

Mange daginstitutioner mangler jf. udfordringerne fast og gratis adgang til en gymnastiksal/hal. For at afhjælpe dette ønsker institutionerne at kunne få adgang til gymnastiksale og haller i de tidsrum, hvor skoleme alligevel ikke benytter haltiden. Der er ligeledes et stort ønske om, at det bliver gratis for at benytte faciliteterne, ligesom det også er det for skolerne (8, formentlig flere, ud af 37).

Et indblik i private daginstitutioners arbejde med bevægelse

Alle syv private daginstitutioner er blevet tilbudt et dialog- og sparringsmøde. Dette har fem benyttet sig af. I møderne er der spurgt ind til deres organisering, hvilke bevægelsesaktiviteter- og indsatser de arbejder med, hvilke udfordringer de oplever ved arbejdet med bevægelse samt hvad der skal til for at skabe bedre forudsætninger for arbejdet med bevægelse. Daginstitutionernes besvarelser er blevet tematiseret og beskrives overordnet nedenfor. Det har været forskelligt, hvad der er blevet betonet i møderne, hvorfor der kan være igangværende aktiviteter og indsatser, som ikke er blevet nævnt. I forlængelse heraf er det vigtigt at pointere, at der er tale om et øjebliksbillede af institutionerne.

Organisering og struktur for arbejdet med bevægelse

Daginstitutionerne er blevet spurgt ind til, hvorvidt de har noget på skrift om deres visioner for arbejdet med bevægelse fx en politik eller det pædagogiske grundlag. Dette har alle i kraft af deres pædagogiske læreplaner.

Alle arbejder på at få bevægelse ind som en naturlig del i hverdagen. Det gøres på flere forskellige måder, men alle fem institutioner prøver at få bevægelse til at indgå som en integreret del af de pædagogiske aktiviteter.

Der er videre spurgt ind til, om der i den enkelte institution er en pædagog med koordinatorfunktion i forhold til arbejdet med bevægelse. Dette har ingen af daginstitutionerne, men en institution har det som et ønske. En institution satte også særligt fokus på vigtigheden af, at pædagogerne agerer rollemodeller ved bl.a. at igangsætte bevægelsesaktiviteter.

Selvurdering af arbejdet med bevægelse

I dialog- og sparringmøderne er der stillet spørgsmålet "Hvor langt er i med arbejdet på bevægelsesområdet på en skala fra 0-10". Gennemsnittet for ledernes besvarelse var her 7,8 (interval 6 til 9). En institution fortæller i forlængelse heraf, at de gerne vil have mere struktur på arbejdet med bevægelse, så det i højere grad bliver tydeligt, hvordan de arbejder med at styrke motorikken for henholdsvis vuggestue- og børnehavebørnene.

Bevægelsesaktiviteter- og indsatser

En privat daginstitution er natur- og idrætsbørnehave (1 ud af 5).

Alle de private daginstitutioner arbejder med nogle faste rutiner, hvori selvhjulpethed og bevægelse integreres. En institution har morgengymnastik hver dag, en har krav om to bevægelsesaktiviteter ved de pædagogiske samlinger, en har ugentligt formiddage i en gymnastiksal, og en sidste har ugentlige gåture. Tre og formentlig flere institutioner har forskellige årlige bevægelsesforløb, som fx er planlagt ud fra årstidene og det hele menneske. En institution har ugentlig en ældre frivillig, der kommer og laver gamle sanglege med fokus på bevægelse. Endelig har en institution stor glæde af at have årligt motionsløb sammen med den nærliggende skole.

Et par institutioner har et stort fokus på at etablere indendørs og udendørs læringsrum, som inviterer til bevægelse (2, formentlig flere, ud af 5). Institutionerne benytter sig særligt af disse læringsrum, når de igangsætter pædagogiske aktiviteter. Som eksempel har en institution arbejdet med eventyret Rødhætte, hvor et fokus bl.a. var at lære om ulven og dens kropslige bevægelser.

Tre institutioner bruger meget at bygge forhindringsbaner, to institutioner bruger meget nærområdet som fx havnen, stranden og skoven. En institution har god erfaring med at anvende massage og dans.

Udfordringer med arbejdet med bevægelse

I forhold til arbejdet med bevægelse nævner en institution, at det er en udfordring, at ingen har "kasketten" (tovholderfunktionen). Derudover bliver det nævnt, at de mange dagsordener på dagtilbudsområdet udfordrer prioriteringen af bevægelse. En anden institution fortæller, at de generelt er udfordret af "plejer", fordi personalet hurtigt falder tilbage i gamle vaner til trods for deres viden og kompetencer inden for bevægelse.

En institution har den udfordring, at de mangler inspiration til bevægelseslege og -aktiviteter (formentlig oplever flere denne udfordring).

En institution understreger, at forældrenes manglende viden i forhold til børnenes motoriske udvikling er en stor udfordring. Institutionen vil gerne oplyse forældrene om vigtigheden af børns motoriske udvikling, men oplever, at forældrene primært er optaget af andre områder.

Idéer og ønsker til det fremadrettede arbejde med bevægelse

Daginstitutionerne er blevet spurgt om, hvad der skal til for at skabe bedre forudsætninger for arbejdet med bevægelse. En institution, og formentlig flere, har det ønske, at de private institutioner får adgang til at bruge kommunens virksomhedsaftaler/indkøbsaftaler med leverandører af fx motorikredskaber, så det i højere grad bliver muligt for alle at tilbyde de bedst mulige rammer for bevægelse.

Til spørgsmålet om hvordan Slagelse Kommune kan understøtte institutionernes arbejde med bevægelse, nævner en af de private institutioner, at de gerne vil kunne deltage i kommunale (inspirations)arrangementer på lige fod med kommunale institutioner (formentlig har flere dette ønske). En anden institution ønsker også at være med i det kommende bevægelsesnetværk på tværs af dagtilbud i kommunen (formentlig har flere dette ønske).

Sidst ønsker en institution mere tid i gymnastiksalen/hallen, mens en anden ønsker muligheden for at låne bevægelsesrekvisitter, inspireret af grejbanken og naturtrailereren på skoleområdet.

Et indblik i dagplejeområdet og den private pasningsordnings arbejde med bevægelse

I Slagelse Kommune er der 122 dagplejere, som er fordelt geografisk i hele kommunen. Derudover er der ni dagplejepædagoger, som er fordelt blandt dagplejerne, samt en leder for hele området. Der er afholdt dialog- og sparringsmøder med dagplejepædagogerne og lederen. I dialogen har der været fokus på, hvordan der arbejdes med bevægelse, hvilke udfordringer der eventuelt måtte være med arbejdet med bevægelse samt hvad der er behov for, hvis bevægelsesarbejdet skal styrkes. Besvarelserne er blevet tematiseret og beskrives overordnet nedenfor. Da det har været forskelligt, hvad der er blevet betonet, må det pointeres, at der er tale om et øjebliksbillede af bevægelse på dagplejeområdet.

Bevægelse på dagplejeområdet

Dagplejerne har generelt fokus på udvikling af børns motorik, både indendørs og udendørs. Dagplejepædagogerne beskriver konkret, hvordan mange dagplejere laver motorikbaner og går ture i skiftende terræn. Flere dagplejere er også meget opmærksomme på bevægelsesaktiviteter koblet til selvhjulpethed fx det at lære børnene selv at kravle op i barnevognen, på spisestolen mv.

Dagplejepædagogerne har indkøbt motorikbaner til dagplejerne, hvor der kan trænes balance, koordination mv. Derudover bliver "Bobles" også brugt meget i de forskellige dagplejerhjem. Dagplejepædagogerne har yderligere indkøbt materialer til bevægelse fra Børneulykkesfonden.

De private pasningstilbud er "medlem" af DGI 'Spring ud i naturen', og benytter derudover også 'Hoppeline' konceptet meget.

Overordnet må det fremhæves, at hvorvidt bevægelse fylder i hverdagen på dagplejeområdet, afhænger af den enkelte dagplejers interesse. Ifølge dagplejepædagogerne er der stor variation i, hvor meget bevægelse, der er hos den enkelte dagplejer. Dette ses desuden tydeligt måden hvorpå, dagplejerne har indrettet sine inde- og udendørsmiljøer.

Bevægelsesmiljøer og -faciliteter for dagplejere i by- og landområder

Ifølge dagplejepædagogerne bruger dagplejerne i byområderne nærmiljøet i mindre grad end dagplejerne i landområdet, dog med undtagelser. Dagplejerne i byen benytter i høj grad de offentligt tilgængelige legepladser. I den sammenhæng bliver det dog beskrevet, hvordan der generelt er for lidt fokus på legepladsredskaber for 0-5-årige børn i kommunen, idet de fleste legepladser i højere grad henvender sig til ældre børn. Dagplejerne i landområder som Flakkebjerg og Dallose samt dagplejere omkring området ved Antvorskov bruger Fodsporet meget til bevægelse.

Dagplejerne har overordnet begrænset adgang til gymnastiksale og halfaciliteter, men der findes eksempler på gode lokale løsninger. I Slagelse er der en fælles multisal i Nordhuset, som nogle af dagplejerne i Slagelse området mødes i en gang hver eller hver anden uge. Dette har dog ikke været muligt det seneste år pga. Covid-19. Flere dagplejere i de andre byer har ligeledes adgang til forskellige faciliteter som fx Oliemøllen og Julemærkehjemmet i Skælskør.

Inspiration, materialer og kompetenceudvikling i bevægelse på dagplejeområdet

Der er ifølge dagplejepædagogerne rigtig meget kompetenceudvikling i gang i samarbejde med Professionshøjskolen Absalon. Der er bl.a. arbejdet meget med læring i rutinerne, og der pågår kompetenceløft i forhold til legens betydning for børns udvikling. Yderligere kompetenceudvikling vil derfor skulle tale ind i det, der i forvejen pågår.

Dagplejepædagogerne beskriver nogle konkrete ønsker til inspiration, materialer og kompetenceudvikling, som spiller sammen med den øvrige kompetenceudvikling på området. Her der tale om:

- Inspirationsdage for dagplejere med fokus på leg og motorik i samarbejde med forskellige idrætsaktører (dagplejerne har bl.a. gode erfaringer med et yogaforløb over fem gange).
- Bevægelses- og trivselsdage for dagplejere i hver by (der refereres bl.a. tilbage til den tidligere 'Børnedag', som fandt sted på Frederikshøj i starten af 90'erne).
- Kurser med fokus på bevægelse til dagplejere der afvikles som hele temadage eller aftenarrangementer.
- Deltagelse i bevægelsesnetværk med det øvrige dagtilbudsområde, hvor der bl.a. kunne sættes fokus på, hvad man kan gøre for de børn, som i udgangspunktet ikke er motiveret for at bevæge sig (dagplejerne kan bedst deltage på hele temadage eller ved aftenarrangementer).
- Ønske om at blive bedre til videndeling på tværs af dagplejerne
- Inspirationsmateriale til lege udenfor for 0-3-årige børn samt til at få bevægelse integreret i eksisterende pædagogiske aktiviteter.
- Udarbejdelse af oplysningsmaterialer til forældre med information om, hvad børn skal kunne motorisk på de forskellige alderstrin.

Andre idéer og opmærksomhedspunkter fra dagplejeområdet

Dagplejepædagogerne kommer med en række overordnede idéer og opmærksomhedspunkter, som er relevante for det videre arbejde med bevægelse.

- Motorikkonsulenterne kan bidrage til at sætte bevægelse på dagsordenen, og det være ideelt med forebyggende arbejde inden udfordringer observeres hos det enkelte barn.
- En højere grad af sammenhæng omkring hele barnet ved fx at have et team bestående af motorikkonsulent, talepædagog, sundhedsplejerske og øvrige PUI-kompetencer, som rykker ud sammen og kigger på hele børnegrupper frem for kun på det enkelte barn.
- Motorikkonsulent og talepædagog kan besøge dagplejerne når de er i legestuer (et opmærksomhedspunkt er dog, at der ikke er legestuer i alle områder).
- Dagplejepædagogerne er bekymret for, at ting som tidligere har været rigtig gode, forsvinder efter Covid-19, fordi det ikke bliver startet op igen. Der er måske her et særligt vindue for udvikling og nye initiativer med fokus på bevægelse.
- Øget fokus på samarbejde med forældre vedr. selvhjulpethed gennem bl.a. oplysningen til forældremålgruppen om vigtigheden af selvhjulpethed.

Prøvehandlinger med fokus på bevægelse på dagtilbudsområdet

Gennem Forebyggelsesmidlerne på folkesundhedsområdet blev det i sidste kvartal af 2020 muligt at etablere en pulje til prøvehandlinger med fokus på bevægelse bestående af 210.000 kr. Puljen havde til formål at understøtte dagtilbud i forhold til at skabe stimulerende, mangfoldige, aktive og kreative læringsmiljøer, hvor kroppen er i fokus. Der kom i alt ni ansøgninger, hvoraf fem var fra daginstitutioner. I behandlingen af ansøgningerne blev der lagt vægt på institutionernes overvejelser om, hvordan erfaringerne og læringen fra prøvehandlingerne fremadrettet kunne bidrage til at understøtte arbejdet med bevægelse. Grundet Covid-19 er opstarten af prøvehandlingerne for mange blevet forsinket, og derfor er det kun institutionernes beskrivelser af og forventninger til prøvehandlingerne, som fremgår nedenfor.

Prøvehandling på tværs af Slots Bjergby Daginstitution og Hashøjskolen

Daginstitutionen og skolen har i fællesskab modtaget midler til indkøb Wizefloor – et interaktivt gulv til læring, som fremmer kollektive og differentierede læringsstile. Formålet er at aktivere børnenes bevægelse og læring på nye måder, hvor lyd og det digitale univers bliver integreret. Fra en projektor i loftet projiceres forskellige læringsspil og øvelser ned på gulvet. Et kamera sporer bevægelsen af spillerne/børnene, der kan bruge deres hænder og fødder til at interagere med gulvet.

Prøvehandling i Vejsgårdparkens Børneinstitution

Børneinstitutionen har modtaget midler til at skabe et inspirerende læringsmiljø for vuggestuegruppen herunder bl.a. en sandkasse. Institutionen har i TOPI en del børn i gul position pga. manglende sprog, og derfor er der i hverdagen fokus på at finde de områder, hvor børnene finder fælles interesse. Ud fra observationer af børneperspektivet kan institutionen se, at når det fælles tredje omfatter legen med sand og vand, så inviterer det til ekstra opmærksomhed hos børnene. Det er et sted hvor både parallelle, men også begyndende fælleslege kan opstå. Med prøvehandlingen ønsker institutionen altså at skabe et læringsmiljø, hvor børnene kan lege på tværs af alder i et lille trygt miljø.

Kongelysets Daginstitution

Daginstitutionen har modtaget midler til indkøb af GoPro kamera samt tilbehør, som skal bruges til optagelse af børnenes bevægelsesmønstre. Institutionen vil kortlægge i hvilken grad, og hvordan børnene bevæger sig i Kongelyset med henblik på bedre planlægning af pædagogiske aktiviteter. Konkret vil institutionen bruge optagelserne i refleksionsforummer for at udvikle og understøtte det pædagogiske læringsmiljø og medarbejdernes intentioner. Institutionen ønsker bedre udnyttelse af deres ressourcer i dagligdagen (både hvad angår personalet og de fysiske rammer), og de forventer at bruge optagelserne til at videreudvikle deres inde- og udemiljøer til gavn for alle børn i både vuggestue og børnehave.

Skovbrynets Daginstitution

Institutionen har modtaget midler til indkøb og installering af 'Real life gaming' som redskab til at motivere indskoling og mellemskoling til at være på Fritidshjemmet frem for hjemme foran skærmen. Institutionen oplever et generelt tegn på, at den digitale verden udkonkurrerer den "virkelige" verden, og derfor har de et stort ønske om at finde rum og aktiviteter, der kan aktivere og skabe et bevægelsesmiljø, som har børnenes interesse. Med prøvehandlingen vil Skovbrynet tage 'gaming-oplevelsen' fra bl.a. Fortnite, Counter Strike og Call of Duty med ud i virkeligheden (naturområder, skov og hal). De forventer, at 'Real life gaming' vil skabe stor bevægelsesglæde, hvor både piger og drenge vil kunne få humøret og pulsen op sammen. Intentionen er, at indsatsen kan være med til at skabe sundhedsfremme for de børn, der ellers er meget stillesiddende.

Sygehusets Børneinstitution

Børneinstitutionen har modtaget midler til at optimere legepladsens fysiske legemiljø med fokus på understøttelse af motorisk udvikling. Institutionen oplever, at tiltagende flere vuggestuebørn er udfordret i deres motoriske udvikling og grundlege. Udfordringerne stiller nye og større krav til institutionens legemiljøer, som skal imødekomme træning af god og stabil grundmotorik samt kropslig udfoldelse. Intentionen med prøvehandlingen er derfor at få bygget en fir- eller femgyngende, som kan bidrage til et legemiljø, som i højere grad støtter børnenes motoriske udvikling. Gyngen vil konkret øge børnenes kropsbeherskelse, fysiske udfoldelse, de primære sanser og styrke. Gennem pædagogiske bevægelsesaktiviteter i mindre gyngegrupper (som fir- eller femgyngen tillader), vil det sociale samspil ligeledes styrkes.

STRUKTUR OG ORGANISERING

10 ud af 23

skoler og specialskoler har nedskrevne visioner for bevægelse, fx bevægelsespolitik, -handleplan eller -strategi

5 ud af 23

skoler og specialskoler har en eller flere overordnede ansvarlige for bevægelsesområdet, fx en bevægelseskoordinator

3 skoler (to almene og en special) er certificeret **IDRÆTSSKOLE**

2 SFO'er bliver **IDRÆTS-SFO** i 2021

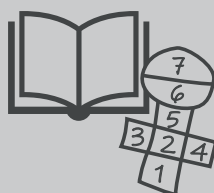

Selvurdering af arbejdet med bevægelse

"I hvor høj grad lever I op til lovkrevet om 45 minutters motion og bevægelse på en skala fra 0-10?"

AKTIVITETER OG INDSATSER

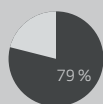

Nogle skoler arbejder med **bevægelse i den fag-faglige undervisning** gennem fx udeskole, 'Leg på streg' og brain breaks

DEN ÅBNE SKOLE

Alle skoler samarbejder med idræts- og fritidslivet gennem Åben Skole Idræts-partnerskaber

Cirka **4** ud af **5** idrætslærere er uddannet inden for idrætsfaget

Flere skoler forsøger at få mere bevægelse i frikvartererne:

Legepatruljer

Åben hal

Mobilfri frikvarter

21 ud af **23** skoler benytter tilbuddet om skolesvømning

Alle skoler deltager på forskellig vis i events, arrangementer og kampagner med fokus på motion og bevægelse

UDFORDRINGER

Manglende hal-faciliteter og -tider

Manglende viden, inspiration og kompetencer

Implementering af bevægelse i den fag-faglige undervisning

Implementering af bevægelse i udkolingen

IDEER OG ØNSKER

KOMPETENCEUDVIKLING, fx:

- Bevægelse i den fag-faglige undervisning
- Bevægelse for udskolingsklasserne
- Bevægelse i naturen

FORANKRING

- Matrikelnær sparring og opfølgning
- Kompetenceudvikling til hele personalegrupper frem for enkelte medarbejdere

21 INSPIRATIONS-DAGE

Lokalt på de enkelte skoler

Økonomi til kompetenceudvikling og frikøb

AKTIVITETER OG INSPIRATION

'Serveret på et sølvfad' - Det skal være nemt at implementere bevægelse i hverdagen

INVOLVER ELEVERNE

i arbejdet med bevægelse - spørg dem

"At lærerne prøver at være mere kreative og finde på nogle aktiviteter, hvor der både er bevægelse men også noget fagligt, da bevægelse tit bliver droppet da fagligheden bliver prioriteret"

Dreng i 9. klasse

"Vi vil gerne have et puderum, hvor man kunne slappe af og hygge. Der kunne være en klatrevæg, så man kunne springe ned i puderne. Man kunne tegne ludo på gulvet og så selv være brikkerne"

Pige i 3. klasse

NETVÆRK OG VIDENDELING

Bevægelsesnetværk for lærere

Flere bredde tilbud med fokus på leg og glæde i idrætsforeningerne fx multiidræts tilbud

Skolernes struktur og organisering omkring arbejdet med bevægelse

I dialog- og sparringsmøderne er skolerne blevet spurgt ind til, hvilken struktur de har for arbejdet med bevægelse samt hvordan de har organiseret sig. Nedenfor fremgår tilbagemeldingerne overordnet.

Skolernes organisering

I dialog- og sparringsmøderne er der spurgt ind til, om skolerne har noget på skrift om deres visioner for arbejdet med bevægelse fx en bevægelsespolitik, en bevægelse handleplan, en bevægelse strategi, eller lignende. Dette er tilfældet for 44 % af skolerne (10 ud af 23). Det må dog understreges, at der er forskel på omfanget og tyngden af dette på tværs af skolerne. For langt størstedelen af de skoler, der har noget på skrift, har flere aktører været inde over udarbejdelsen af materialet fx ledelsen, skolebestyrelsen, medarbejdere og elever. Der har således været skabt en involveringsproces i forhold til arbejdet med bevægelse. Der er videre spurgt ind til, om der på den enkelte skole er en eller flere overordnede ansvarlige for bevægelsesområdet fx en bevægelseskoordinator. Dette gælder for 22 % af skolerne (5 ud af 23 skoler). Der er stor forskel på, hvad denne rolle består i, altså hvad en bevægelseskoordinator er, og hvor struktureret den enkelte medarbejder arbejder med bevægelsesdelen. På få skoler er koordinatorens arbejde sat meget i struktur, og medarbejdere tildes en del timer til bevægelsesarbejdet. På størstedelen af skolerne fylder rollen ikke så meget i forhold til medarbejderes øvrige arbejdsopgaver. Der er ofte tale om rollemodeller indenfor bevægelsesområdet, som er igangsættere og forgangsmedarbejdere inden for arbejdet med bevægelse. Et fællestræk er, at rollen er tildelt en enkelt medarbejder, og derved ikke fordelt ud over flere medarbejdere.

Idrætsskoler – Idræts SFO

I Slagelse Kommune er der på nuværende tidspunkt to skoler, der er certificeret som idrætsskoler. Dette er Nymarkskolen i Slagelse (første idrætsskole i Danmark) og Storebæltsskolen i Korsør. Derudover er Vemmelev skole i gang med at blive certificeret, og efter planen er Vemmelev skole certificeret sommeren 2021. På Nymarkskolen og Vemmelev skole er det Danmarks Idrætsforbund, Team Danmark og VIA University College, der står bag certificeringen. Idrætsskolekonceptet består af et implementeringsforløb og et kompetenceforløb samt en afsluttende certificering. Implementeringsdelen indbefatter strukturelle tiltag som eks. at skolen har minimum 4 og gerne 6 idrætslektioner, at der er en idrætskoordinator og en ledelsesmæssig rammesætning. Udover idræt skal skolerne også sørge for at eleverne bevæge sig i skolens andre fag.

Storebæltsskolen er certificeret idræts- leg og bevægelsesinstitution af DGI, og her har alt personale været på efteruddannelse med fokus på idræt, leg og bevægelse. I SFO-regi er Nymarkskolen og Vemmelev skole i gang med, at alle medarbejdere gennemgår et certificeret idrætsforløb, hvilket resulterer i, at de bliver Idræts SFO senest i starten af 2022.

Selvurdering af arbejdet med bevægelse på skolerne

I dialog- og sparringsmøderne med skolerne er der stillet spørgsmålet "Hvor langt er I med arbejdet på bevægelsesområdet på en skala fra 0-10". Gennemsnittet for skoleledernes besvarelser var her 7. Derudover blev der stillet spørgsmålet "I hvor høj grad lever I op til lovkravet om 45 minutters motion og bevægelse på en skala fra 0-10"? Gennemsnittet for skoleledernes svar var her 8.

Overordnet kan det konkluderes, at især det første spørgsmål var svært at svare på for flere af skolelederne, idet det kan være svært, og vide hvad man skal bedømme sig ud fra. Langt størstedelen havde ikke svært ved at vurdere, om de lever op til de 45 minutters bevægelse i skoletiden. Et fællestræk for skoleledernes udtalelser var, at det især er udskolings elever, der ikke lever op til de 45 minutters bevægelse. Ved skoleledernes selvurdering sås en tendens til, at skoler med stort fokus på bevægelse vurderede sig selv lavere end skoler med mindre fokus på bevægelse. Her var begrundelsen, at der altid er et udviklingspotentiale for at integrere og arbejde endnu mere med bevægelsesdelen.

Bevægelsesaktiviteter og -indsatser på skoleområdet

I sparrings- og dialogmøderne med skolerne er der spurgt ind til, hvilke bevægelsesaktiviteter og -indsatser, skolerne arbejder med. Skolernes besvarelser er blevet tematiseret og beskrives overordnet nedenfor. Det har været forskelligt, hvad der er blevet betonet i samtalerne, hvorfor der kan være igangværende aktiviteter og indsatser, som ikke er blevet nævnt. I forlængelse heraf er det vigtigt at pointere, at der er tale om et øjebliksbillede på skolerne, og at der kan sidenhen været igangsat/afsluttet tiltag.

Overordnede strukturer for bevægelse

I Slagelse Kommune arbejder de 23 skoler forskelligt med implementering af lovkravet om, at undervisningstiden skal tilrettelægges, så eleverne får motion og bevægelse i gennemsnitligt 45 minutter om dagen.

Tre skoler er som nævnt tidligere certificeret idræts- og bevægelsesskoler. Et par skoler benytter den understøttende undervisning til bevægelse, og en enkelt skole har tidligere gjort det, men er gået bort fra det, da behovet for flere personaleressourcer pr. klasse var større. Tre skoler har implementeret et bevægelsesbånd på mellem 20-25 minutter og 45 minutter dagligt, hvor der delvis igangsættes bevægelsesaktiviteter.

Generelt har mange skoler fokus på udvikling af indendørs og udendørs multifunktionelle bevægelsesmiljøer, som inviterer eleverne til at bevæge sig både i undervisningstiden og frikvartererne (10, formentlig flere, ud af 23).

Bevægelse i den fag-faglige undervisning

Omkring en fjerdedel af skolerne har nævnt, at de arbejder med bevægelse i den fag-faglige undervisning gennem brain breaks og bevægelsesaktiviteter med fagligt fokus (6 ud af 23). I den sammenhæng benytter flere skoler sig af bevægelseskort som fx Vamos. Nogle skoler har endvidere inspirationsmapper og aktivitetskataloger, hvor lærerne kan hente inspiration (5 ud af 23). En enkelt skole har også et bevægelsesaktivitetsskab på lærergangen, hvor der hver uge er ny inspiration til ugens bevægelsesaktivitet i den fag-faglige/boglige undervisning.

Ud over bevægelseskort benytter flere skoler sig af understøttende redskaber som fx Slapuk (digitalt keglespil), DJEEO (virtuelt orienteringsløb) og rekvisitpakker til integrering af bevægelse i undervisningen fra Letleg.dk.

Mange skoler benytter udeskole og herunder bevægelseskonceptet 'Leg på Streg', som er en række bevægelsesaktiviteter, der understøtter de faglige læringsmål i fagene dansk, matematik, natur/teknologi, tysk og engelsk (6, formentlig flere, ud af 23).

Flere skoler har nævnt, at de ugentligt eller jævnligt har yoga og mindfulness for indskolingen (4 ud af 23). En række skoler har også nævnt gå- eller løbeturen rundt om skolen eller 'turen på trapperne' som bevægelsesaktiviteter de benytter, hvis eleverne har brug for en pause (5 ud af 23).

Bevægelse i Den Åbne Skole

Alle almene skoler arbejder med idræt og bevægelse gennem Den Åbne Skole, hvor de benytter kommunens strukturerede indsats 'Åben Skole Idrætspartnerskaber'. Indsatsen gør det nemt for skolerne at få overblik over samarbejds muligheder samt at indgå konkrete aftaler med idrætsforeninger og -aktører om undervisningsforløb med fokus på specifikke idrætter. Både almene skoler og specialskoler indgår yderligere aftaler på egen hånd om idrætsforløb med det lokale idræts- og fritidsliv (9 ud af 23). Hvor det i Slagelse Kommune gør sig gældende for alle skoler, er det til sammenligning kun 28 % af skolerne, som i Dansk Skoleidræts undersøgelse svarer, at de har en bevidst og struktureret indsats for bevægelse i Den Åbne Skole i form af skole- foreningssamarbejder³⁸.

³⁸ Rapport "Bevægelse i skoledagen 2020" af Dansk Skoleidræt.

Bevægelse i idrætsundervisningen

Idrætsundervisningen planlægges på alle skoler ud fra de Fælles Mål for idrætsundervisningen. Flere skoler har fortalt, at de vægter idrætsuddannede lærere. Ved et kig på kompetencedækningen for idrætsundervisningen dvs. andelen af idrætsuddannede lærere, så er der 79 % i Slagelse Kommune i skoleåret 2019/2020 (mod 82,4 % på landsplan).

Alle almene folkeskoler benytter kommunens Åben Skole Idrætspartnerskaber, og disse undervisningsforløb finder oftest sted i idrætsundervisningen og valgfagsundervisningen.

Flere skoler benytter undervisningskoncepter udviklet af specialforbund under Danmarks Idrætsforbund (DIF), Danske Gymnastik og Idrætsforeninger (DGI) samt universiteter som fx FIT FIRST materialet til indskoling og FIFA 11 for Health til mellemskoling.

Kommunens tre idrætsskoler har hver især mellem fire og seks idrætslektioner om ugen. De arbejder bl.a. med specifikke undervisningsforløb med fokus på idræt, leg, motorik og bevægelse, hvor forløbene er målrettet indskoling, mellemskoling og udskoling.

I Slagelse Kommune får alle skoler valget om at have skolesvømning, og her er forskelligt, hvilke timer skolerne bruger til formålet. I flere tilfælde foregår det i idrætsundervisningen. I det seneste skoleår 2019/2020 har alle skoler benyttet tilbuddet om skolesvømning med undtagelse af en enkelt skole, som geografisk har svært ved det og en specialskole med eget bassin (21 ud af 23).

Bevægelse i frikvartererne

Overordnet har flere skoler opstillet regler for frikvartererne. I sparringsbesøgene har flere nævnt, at de har mobilfri frikvarterer, som bidrager til mere fællesskab og aktivitet på tværs end når eleverne har adgang til mobilene (8, formentlig flere ud af 23). Derudover har et par skoler nævnt, at de har regler om, at eleverne skal være ude i udvalgte frikvarterer, hvilket oftest også bidrager til mere bevægelse frem for stillestående eller -siddende aktivitet. Formentlig gør denne regel sig gældende på flere skoler.

Mange skoler arbejder med indsatser som legepatrulje/-agenter, hvor elever bliver uddannet til at igangsætte trivsels- og bevægelsesfremmende lege og aktiviteter for de andre elever i frikvartererne (14 ud af 23 skoler). Supplerende hertil har flere skoler fokus på organiserede og lærerstyrede bevægelsesaktiviteter i frikvartererne (7 ud af 23).

Generelt har skolerne fokus på at understøtte bevægelsesaktiviteter gennem fysiske miljøer, som inviterer eleverne til at bevæge sig. Mange af skolerne har nævnt, at de har 'Åben Hal/Sal' i frikvartererne, hvilket er meget populært blandt eleverne (5, formentlig flere, ud af 23). En skole har yderligere nævnt, at de har et bevægelseskab i skolens indgangsparti, hvor eleverne altid kan finde inspiration til frikvartersaktiviteter. Enkelte skoler giver årligt også hver klasse et beløb, som de kan indkøbe bolde og andre idrætsredskaber for til frikvartersaktiviteter (2 ud af 23).

Events, arrangementer og kampagner med særlig fokus på bevægelse

Alle skoler deltager på forskellig vis i events, arrangementer og kampagner med fokus på motion og bevægelse. Som eksempler kan nævnes 'Skolernes Motionsdag' fredag i uge 41 (alle skoler) og deltagelse i idrætsturneringer på tværs af klasser og skoler (5, formentlig flere, ud af 23).

Projekter og forskningsaktiviteter

Skolerne får løbende mulighed for at være med i fondsstøttede projekter og forskningsprojekter. Som eksempler kan nævnes, at to skoler deltager i et fondsprojekt omhandlende samskabelse af bevægelseskulturer på tværs af skole og fritid i samarbejde med Slagelse Kommune og Gerlev Idræts højskole. Yderligere deltager tre skoler i kompetenceudviklingsprojektet Levende legekultur, også i samarbejde med Gerlev. En skole deltager ligeledes i et udeskoleprojekt støttet af Nordea Fonden.

Udfordringer i forhold til arbejdet med bevægelse på skoleområdet

I sparrings- og dialogmøderne med skolerne er der spurgt ind til, hvilke udfordringer skolerne oplever i forhold til arbejdet med bevægelse. Skolernes besvarelser er blevet tematiseret og beskrives overordnet nedenfor. Det har været forskelligt, hvad der er blevet betonet i samtalerne, hvorfor der kan være udfordringer, som ikke fremgår her.

Overordnede strukturelle udfordringer

I Slagelse Kommune arbejder de 23 skoler forskelligt med implementering af lovkravet om, at undervisningstiden skal tilrettelægges, så eleverne får motion og bevægelse i gennemsnitligt 45 minutter om dagen. Der er 56 % af skolerne, som ikke har en struktureret/bevidst indsats med fokus på bevægelse. En enkelt skole nævner også, at bevægelse ikke er blevet en naturlig del af hverdagen på skoleområdet.

Få skoler fremhæver, at de mange fokusområder og dagsordener på skoleområdet udfordrer skolernes prioritering af arbejdet med bevægelse (3, formentlig flere, ud af 23). I den sammenhæng bliver det også nævnt, at der politisk bør tages stilling til, hvad skolerne ikke skal, hvis de skal arbejde mere med bevægelse. En enkelt skole udtaler direkte, at de prioriterer andre områder end bevægelse.

Manglende tid til at prioritere bevægelse blandt ledelse og lærere og herunder manglende tid til forberedelse af bevægelsesaktiviteter i den faglige undervisning udgør en udfordring for flere skoler (3, formentlig flere, ud af 23).

Udfordringer vedr. medarbejderressourcer og -kompetencer

Gennem arbejdet med at få bevægelse til at blive en større del af skoledagen, har flere skoler oplevet modstand fra lærerne som en udfordring (5, formentlig flere, ud af 23). Skolerne beskriver bl.a., hvordan det er svært at "få alle lærere med" og "at skubbe til de lærere", som ikke er frontløbere i forhold til bevægelse. Særligt er det udfordrende at få alle lærere til at bruge bevægelse i den fag-faglige undervisning.

Flere skoler beskriver, at manglende viden, inspiration og kompetenceudvikling udgør en udfordring i forhold til hensigtsmæssig implementering af bevægelse (3, formentlig flere, ud af 23). Særligt nævner skolerne, at der mangler lokale og gratis muligheder, så den enkelte skole ikke selv skal afholde udgifter til fx lærerkurser og vikardækning. En enkelt skole har også fremhævet, at inspiration og kompetencer til hele personalegruppen frem for kun til enkelte medarbejdere er at foretrække. Dette bakkes formentlig op af flere skoler.

Udfordringer vedr. fysiske rammer og forhold

Adgangen til faciliteter har en betydning for skolernes arbejde med bevægelse. Flere skoler beskriver, at manglende halfaciliteter eller manglende tid i samme er en udfordring (5 ud af 23). En enkelt skole nævner også, at den begrænsede indendørs plads udfordrer bevægelse i den fag-faglige undervisning. Yderligere nævner to skoler, at de mangler uderum, som inviterer til bevægelse. I samme kontekst lægger en skole vægt på, at de mangler tilgængelighed til redskaber og rekvisitter til brug i bevægelsesaktiviteter. En enkelt skole nævner også manglende økonomi til faciliteter som en udfordring.

Udfordringer vedr. motion og bevægelse i skoledagen

I forhold til arbejdet med at implementere bevægelse i undervisningstiden, nævner flere skoler, at det er vanskeligt at implementere bevægelse i den fag-faglige undervisning (3, formentlig flere, ud af 23). Skolerne fremhæver særligt, at det er svært i udskoling (6, formentlig flere, ud af 23). Dette kan hænge sammen med skolernes oplevelse af, at der mangler inspiration, viden og kompetencer hos lærerne i forhold til implementering af bevægelse.

En enkelt skole nævner, at bevægelse i den fag-faglige undervisning kan være ekskluderende for fx de overvægtige og motorisk udfordrede børn. Yderligere nævner en skole, at det er svært at inkludere elever med fx autisme i konkurrenceprægede idræts- og bevægelsesaktiviteter. Disse oplevelser peger i retning af, at der mangler viden og kompetencer til at tilpasse idræts- og bevægelsesaktiviteter til forskellige målgrupper og kontekster.

I forbindelse med særligt idrætsundervisningen, er det en udfordring, at der ikke er tid til bad og omklædning fra 6. klasse og op efter, og særligt for udskolingen (2, formentlig flere, ud af 23).

Udfordringer vedr. samarbejde med lokalsamfundet

Alle skoler samarbejder med idræts- og fritidslivet gennem Åben Skole Idrætspartnerskaber og/eller egne lokale aftaler. En enkelt skole beskriver dog, at idrætspartnerskaberne er ufleksible, idet det frivillige idræts- og fritidsliv ikke altid kan bidrage med undervisningsforløb på de tidspunkter, der passer ind i skolems kontekst. En anden skole beskriver skolens beliggenhed uden for Slagelse som en udfordring i forhold til samarbejdet med partnerskabsaktørerne. Videre oplever nogle skoler at manglende økonomi til transport er en begrænsende faktor samarbejdet med eksterne aktører (2 ud af 23). I den sammenhæng må det dog nævnes, at der i 2020 er etableret en Åben Skole Transportpulje, som skolerne kan søge om støtte til transportudgifter. Sidst oplever skoler, at det er svært selv at skulle tage initiativ til bevægelsessamarbejder – skolerne foretrækker, at mulighederne i højere grad "bliver serveret på et sølvfad" (2, formentlig flere, ud af 23).

Idræt og bevægelse i fritiden er vigtig for børns personlige og sociale udvikling. Nogle skoler beskriver dog, hvordan der mangler viden om idræts- og fritidstilbuddene samt faciliteterne til samme i Slagelse Kommune (2 ud af 23). I relation til foreningsidræt beskriver to andre skoler også, at mange børn ikke går til foreningsidræt i deres fritid (2 ud af 23).

I forhold til brobygning fra dagtilbud til skole beskriver en skole, hvordan det er en udfordring at etablere det gode samarbejde omkring børns motoriske udvikling, når flere daginstitutioner "føder børn ind" til den samme skole.

Skolernes idéer og ønsker til det videre arbejde med bevægelse

I sparrings- og dialogmøderne med skolerne er der spurgt ind til, hvad der skal til for at skabe bedre forudsætninger for arbejdet med bevægelse. Skolernes besvarelser er blevet tematiseret og beskrives overordnet nedenfor.

Idéer og ønsker til strukturelle rammer

Overordnet har skolerne et ønske om, at der politisk tages stilling til, hvad skolerne ikke skal, når de skal arbejde mere med bevægelse (1, formentlig flere, ud af 23).

Skolerne ønsker et mere naturligt samarbejde mellem dagtilbud og skoler om brobygning, både fra dagtilbud til skole og fra dagtilbud til specialtilbud (1, formentlig flere, ud af 23). Yderligere ønsker skolerne, at børnene er bedre motorisk, når de starter i skole (1, formentlig flere, ud af 23).

Skolerne fremhæver vigtigheden af lokale tiltag på den enkelte skole således, at bevægelse kan indarbejdes i kulturen på den pågældende skole.

Idéer og ønsker til inspiration, kompetenceudvikling, sparring og understøttelse

Skolerne oplever generelt et behov for sparring, inspiration og kompetenceudvikling i forhold til arbejdet med bevægelse. Der er ønske om, at kommunen tilbyder et godt udbud af kurser forskellige steder i kommunen, som skolerne nemt kan deltage i. Konkret har skoler efterspurgt inspiration og kompetencer relateret til bevægelse i den fag-faglige undervisning, bevægelse for udskolingsklasserne, bevægelse i naturen, leg på streg, yoga og mindfulness samt inklusion af specifikke målgrupper gennem bevægelse.

Den travle dagligdag på skolerne gør, at flere skoler har ønsker til formen for kompetenceudvikling. En skole har fx foreslået, at der afvikles hele inspirationsdage lokalt på de enkelte skoler, hvor lærerne inspireres og kompetenceudvikles, mens der er aktivitet med eleverne. Det at lærerne vil få inspirationen der, hvor de skal bruge den, vil skabe bedre forudsætninger for, at den nytilkomne viden forankres i praksis. Endvidere vil omkostninger til frikøb og vikardækning mindskes. Åben Skole Idrætspartnerskaber beskrives som et godt eksempel på, hvordan en foreningsperson med en særlig ekspertviden inden for en idræt både bidrager til kompetenceudvikling af lærerne og aktivitet for elever. En sådan model kunne muligvis overføres til andre tematikker som fx bevægelse i den fag-faglige undervisning. En anden skole har foreslået, at der tilbydes inspiration og kompetenceudvikling af 1-1,5 times varighed, så det kan inkorporeres på en pædagogisk dag. Yderligere er det foreslået, at kurser og kompetenceudvikling placeres lokalt på skolerne ugen før skolestart, hvor lærerne planlægger skoleåret. Sidst men ikke mindst er der ønske om, at det i højere grad bliver muligt at kompetenceudvikle hele personalegrupper frem for kun enkelte medarbejdere.

Skolerne ønsker endvidere, at det bliver muligt at få økonomisk understøttelse af kompetenceudvikling, så det er gratis for skolerne at kompetenceudvikle inden for bevægelse. I samme ombæring ønsker skolerne understøttelse til frikøb af lærere/vikardækning ved kompetenceudvikling samt yderligere understøttelse af skolernes transportudgifter i forbindelse med bl.a. Åben Skole relaterede ekskursioner.

Overordnet nævner nogle skoler, at der er behov for matrikelnær sparring, inspiration og kompetenceudvikling, og gerne i form af forløb med løbende opfølgning således, at forankringen og implementeringen sikres på den lange bane. Skolerne har brug for hjælp til at få øjnene op for, hvor de skal sætte ind i forhold til bevægelse samt hjælp til at få alle personale med, så der kan påbegyndes en kulturudvikling i forhold til bevægelse.

På baggrund af tidligere erfaringer og erfaringer fra andre kommuner påtænker administrationen at oprette et bevægelsesnetværk for lærere. Skolerne bakker op om sådan et bevægelsesnetværk, og har ydret ønske om, at det indimellem tager afsæt i skoledistrikterne, så det lokale samarbejde understøttes.

Idéer og ønsker til bevægelsesaktiviteter

Skolerne vil som udgangspunkt rigtig gerne deltage i bevægelsesaktiviteter og -arrangementer, men det skal være nemt tilgængeligt for skolerne. En skole udtaler direkte, at aktiviteterne skal "serveres på et sølvfad", da det vil øge mulighederne for skolernes deltagelse.

Et par skoler nævner også, at der tidligere har været forskellige turneringer på tværs af skoler med eller uden foreningslivet. Skolerne var meget glade for disse arrangementer, men de ophørte, da den nye folkeskolereform trådte i kraft. Skolerne foreslår, at man igen begynder at lave sådanne arrangementer med fokus på idræt og bevægelse, og evt. i samarbejde med SFO/Fritidshjem/klubber (2, formentlig flere, ud af 23).

Idéer og ønsker til idræts- og fritidslivet i lokalsamfundet

Overordnet er skolerne glade for at samarbejde med idræts- og fritidslivet om bl.a. Åben Skole Idrætspartnerskaber. En skole nævner, at de konkret gerne vil samarbejde mere med idræts- og fritidslivet samt specialforbundene under Danmarks Idrætsforbund (DIF).

I forhold til fritiden har skolerne et ønske om, at idrætsforeningerne laver flere breddetilbud med fokus på leg og glæde, da dette ifølge dem vil tiltrække nogle af de børn, som måske ikke allerede er en del af foreningslivet (2, formentlig flere, ud af 23). Det fremhæves som en fordel, hvis tilbuddet kunne foregå lige efter skole fx i samarbejde med SFO/Fritidshjem/klubber. Yderligere vil det være en idé at tænke i multiidrætstilbud frem for, at børnene tidligt skal spore sig ind på en enkelt idrætsdisciplin.

Flere skoler ligger i lokalområder, hvor foreningslivet er begrænset eller ikke tilstedeværende. I disse områder præsenterer en skole en idé om, at der kan oprettes idrætsforenings-satellitklubber, som kan gøre det nemmere for børn og forældre i disse områder at prioritere og være en del af et aktivt fritidsliv.

Idéer og ønsker til de fysiske rammer

Flere skoler ønsker flere haltider og bedre udnyttelse af de eksisterende haltider (5 ud af 23). Yderligere har skolerne en opmærksomhed på at skabe bedre bevægelses- og læringsrum. Sidst men ikke mindst er der et ønske om adgang til rekvisitter og redskaber, som kan understøtte arbejdet med bevægelse.

Gode råd og opmærksomhedspunkter

I dialogen med skolerne har der også været fokus på gode råd og opmærksomhedspunkter for arbejdet med bevægelse. Her har en skole været meget tydelig i forhold til, at bevægelse aldrig kan være målet i sig selv, men midlet til at nå andre ambitioner. Det er blevet understreget, at bevægelse skal give mening i kulturen på den enkelte skole, og at det skal gøres nemt for både elever og medarbejdere at bevæge sig og arbejde med bevægelse. Af konkrete forslag har en skole bl.a. nævnt, at de enkelte skoler igangsætter et visionsarbejde med fokus på sammenhængen mellem vision og handlinger. En anden skole har foreslået, at frikvartererne i højere grad bruges til bevægelse samt at der sættes fokus på at skabe bevægelsesmiljøer, som inviterer eleverne til motion og bevægelse.

Et indblik i privat- og friskolers arbejde med bevægelse

Alle otte privat- og friskoler har modtaget en mail med en række spørgsmål omhandlende deres arbejde med bevægelse. Der er kommet et svar retur fra en enkelt skole, hvilket danner grundlag for nedenstående. Det må derfor tages i betragtning, at andre privat- og friskoler kan have andre oplevelser og holdninger.

Privat- og friskolers struktur for arbejdet med bevægelse

Privat- og friskoler er ikke berørt af intentionerne fra folkeskolereformen i samme omfang som folkeskoleme, og de kan derfor i højere grad udvælge fokusområder.

Den enkelte skole, som er vendt tilbage, har fravalgt fokus på 45 minutters daglig bevægelse som et eksplicit mål. Skolen har ikke en idrætsprofil, men prioriterer en aktiv og alsidig undervisning med afsæt i moderne pædagogik og didaktik.

Skolen har en sundhedspolitik, hvori der er beskrevet prioriteringer i forhold til bevægelse som fx at alle klassetrin har 120 minutters idræt om ugen, at dagen i indskoling starter med morgenmotion, og at transport til og fra aktiviteter uden for skolen foregår til fods eller på cykel.

Skolen har ikke en bevægelseskoordinator, men der er andre funktioner med fokus på bevægelse såsom en legepatruljekoordinator og en motoriklærer.

Privat- og friskolers bevægelsesaktiviteter- og indsatser

Den enkelte skole som er vendt tilbage, har overordnet fokus på at skabe en varieret skoledag og herindunder på bevægelsesaktiviteter og indsatser. I undervisningstiden har lærerne fokus på at børn lærer gennem krop og sanser, og i den forbindelse anvender de bl.a. brain breaks.

Skolen har prioriteret lange frikvarterer om formiddagen (2x 20 min.) samt et i forlængelse af spisepausen (20 min.).

Skolen prioriterer forskellige events og arrangementer med fokus på leg og bevægelse som fx motionsdag, skoleløb (sponsorløb) og lejrskoler med meget udeliv hvert år fra 2.-9. klasse.

Sidst men ikke mindst kommer de yngste klasser (0.-2. klasse) i SFO omkring kl.12.30-13.30, hvor leg og bevægelse er i højsædet.

Privat- og friskolers oplevede udfordringer ved arbejdet med bevægelse

Skolen beskriver, hvordan de kan være begrænset af faciliteter, idet de mangler plads og haltider. Derudover nævner de, at udearealerne også kan være en begrænsende faktor.

Bevægelse i de traditionelt boglige fag beskrives også som udfordrende, da det kræver stor forberedelse fra lærernes side. Manglende tid er altså en udfordring.

Skolen nævner afslutningsvis, at tid og faciliteter til bevægelse i frikvarterer og en ordentlig prioritering af idrætsfaget må betragtes som det primære.

Privat og friskolers ønsker til kommunens understøttelse af arbejdet med bevægelse

Skolen beskriver, hvordan det vil være positivt, hvis kommunen kan understøtte i forhold til bedre mulighed for udlån af faciliteter, konkrete materialer til brain breaks, samarbejde med eksterne aktører som Gerlev Legepark for alle skoler samt flere idrætsstævner for både skoler og SFO'er.

Elevernes perspektiver på bevægelse i skolen

I forbindelse med BiDS involveringsprocessen har det desværre ikke kunne lade sig gøre med et dialog- og sparringsmøde med Slagelse Kommunale Elevråd. Det kommunale elevråd har dog fået tilsendt en række spørgsmål, som de har besvaret på skrift. Derudover er der med afsæt i samme spørgsmål blevet afholdt et dialogmøde med et elevråd på en udvalgt folkeskole. Elevernes perspektiver på bevægelse er blevet tematiseret og fremgår i citatform nedenfor under de stillede spørgsmål. Det er vigtigt at pointere, at ikke adspurgte elever vil kunne have andre perspektiver på bevægelse.

Hvad er bevægelse i skoledagen for dig/jer?

"Jeg tænker, det er i frikvartererne, når vi spiller stikbold. Når vi sjipper i frikvartererne i skolegården"
(dreng fra 2. klasse).

"Bevægelse for mig er, når vi i skoletimerne er fysisk aktive, eller at der er faciliteter på skolen så man i frikvartererne kan være fysisk aktiv, fx basketballbane + bold"
(dreng fra 9. klasse).

"Jeg synes bevægelse er, at man laver noget aktivt udenfor, det kan også være indenfor, men jeg synes, man får mest ud af det udenfor"
(dreng fra 7. klasse).

"Bevægelse er for mig noget, der skal vare lidt længere tid, det er ikke bare at gå en tur rundt om skolen"
(dreng fra 9. klasse).

"Det at komme ud og røre sig i fem minutter, få lidt frisk luft til hjernen inden vi kan fortsætte"
(pige fra 9. klasse).

Hvornår oplever du/I, at der er bevægelse i skolen?

"Især når vi har dobbeltlektioner, så kommer vi ud og laver noget aktivt eks. poster vi skal løse i 10 min, og så har vi fået noget luft, et break til hjernen og kan komme ind og arbejde videre og koncentrere os bedre"
(pige fra 4. klasse).

"Vi bevæger os ikke så meget udover idrætstimerne. Vi er nok lidt dovne og står mest i frikvartererne for os selv. Nogle drenge kan spille lidt fodbold, men mange gør det faktisk ikke. Det er meget sjældent, at der er noget bevægelse i fagene"
(pige fra 8. klasse).

"Det er meget i frikvartererne vi bevæger os og så i idrætstimerne og i PULS. Vi har meget fremlæggelserne nu i fagene"
(dreng fra 9. klasse).

"Nogle gange når vi fx har matematik i den sidste time. Hvis vi har lavet en side, skal vi løbe en tur rundt om nybygningen. Hvis det er en årstid, så kan det være vi skal lave påskeløb eller FessorLøb"
(dreng 2. fra klasse).

"I forhold til det med bevægelse i skoledagen, er det lidt svært for os ældre elever, da der jo ikke er så meget vi kan lave med bevægelse, men der er nogle gange, vi har taget en time og så gået ud og spillet rundbold"
(dreng fra 9. klasse).

"Jeg oplever, at det mere er i frikvartererne end det er i undervisningen, da det kan være svært for lærerne at integrere bevægelse"
(dreng fra 9. klasse).

Hvornår oplever du/I, at der er sjovt at bevæge dig/jer i skolen?

"Det er sjovt, når vi skal lave en fællesleg eks. stikbold eller trække gulerødder"
(pige fra 3. klasse).

"Det er sjovt, når vi alle er med til fodboldrundbold eller fodbold. Når hele klassen er med, og der er ikke er nogle der sidder og kigger på"
(dreng fra 6. klasse).

"Det er sjovt, når vi har temaopgaver, hvor der er bevægelse med. Når vi skal være udenfor og regne matematik. Det er sjovt når de ting, man skal lære, også handler om bevægelse"
(dreng fra 2. klasse).

"Det er ofte sjovt, når det er en konkurrence eller at der er mange som deltager og har lyst til en bestemt aktivitet. På min skole er det især sjovt, når vi kan få lov at komme ind i Storebæltshallen i frikvartererne"
(dreng fra 9. klasse).

Hvad gør lærerne for at få bevægelse ind i skoledagen?

"I tysk går vi udenfor og fremlægger for hinanden to og to gående. Det hjælper også, hvis man er nervøs, fordi det ikke er overfor hele klassen"
(dreng fra 5. klasse).

"De laver jo ikke bevægelse, men de siger fx nogle gange ved temaopgaver, at nu holder vi lige en pause og løber lidt eller et eller andet"
(dreng fra 2. klasse).

"Vi har lavet find2learn, som er en god måde at bevæge sig på"
(dreng fra 9. klasse).

"Under den første corona del var lærerne virkelig gode til at få os til og lave bevægelsesting udenfor. Vi synes nærmest det blev for meget"
(dreng fra 9. klasse).

"Enten giver de os en pause og lader os fx spille noget bold, eller også går vi ud til et sted hvor undervisningen skal foregå, så turen ud til stedet bliver bevægelsen. Nogle lærere kan også flette undervisning og bevægelse sammen, så man gør begge på samme tid"
(dreng fra 9. klasse).

"I samfundsfag bruger læreren, at vi eks. skal stå op, hvis vi har en given holdning"
(pige fra 8. klasse).

Hvad er dine/jeres ønsker/idéer til at få bevægelse ind i skoledagen?

"Løbe en gang rundt om nybygningen hver halve time og flere aktivitetsting på legepladsen"
(dreng fra 2. klasse).

"At lærerne prøver at være mere kreative og finde på nogle aktiviteter, hvor der både er bevægelse men også noget fagligt, da bevægelse tit bliver droppet da fagligheden bliver prioriteret"
(dreng fra 9. klasse).

"Adgang til hallen i frikvarterne, vi kunne opdele den nu under corona, så vi har forskellige områder i hallen"
(pige fra 8. klasse).

Er der noget, der er svært med bevægelse i skoletiden?

"Jeg synes, det er meget irriterende, at vi kun har et lille område og lege i" (grundet corona)
(dreng fra 2. klasse).

"Det svære er at få bevægelse integreret ind i selv undervisningen"
(dreng fra 9. klasse).

"Det der er lidt irriterende er, at der er en konkurrence på 7500 kr. og på grund af den, så laver vi meget det samme i bevægelsestimerne, vi bevæger os ikke, men står i en rund cirkel og kaster" (eleven refererer her til Dansk Skoleidræts 'Klassedyst', hvor der er aktiviteter, skolerne skal dyste i hver uge)
(dreng 5. klasse Vemmelev skole)

"Det der er problemet i udskolingen er, at vi siger, vi gerne vil bevægelse, men når der så er lagt noget ind, er vi ikke så vilde med det. Fordi vi er lidt dovne"
(Pige fra 9. klasse).

"Vi synes, det er lidt plat eller kedeligt, hvis vi får at vide, vi skal gå en tur rundt om skolen"
(dreng fra 9. klasse).

Hvilke ønsker har du/I til bevægelsesfaciliteter på skolen?

"Løbebane (en stor cirkel), større skolegård, træningsredskaber og en ordentlig fodboldbane, en med græs"
(dreng fra 2. klasse).

"På vores skole har vi fx et bordtennisbord udenfor, men ingen bolde. Derfor synes jeg, at det er vigtigt, at der både er faciliteter men også selve udstyr til aktiviteten"
(dreng fra 9. klasse).

"Flere klatretræer"
(pige fra 5. klasse).

"Trampoliner"
(pige fra 6. klasse).

"Vi vil gerne have et puderum, hvor man kunne slappe af og hygge. Der kunne være en klatrevæg så man kunne springe ned i puderne. Man kunne tegne ludo på gulvet og så selv være brikkerne"
(pige fra 3. klasse).

"Der mangler altid bolde"
(dreng fra 5. klasse).

Prøvehandling med fokus på bevægelse på skoleområdet

Gennem Forebyggelsesmidlerne på folkesundhedsområdet blev det i sidste kvartal af 2020 muligt at etablere en pulje til prøvehandling med fokus på bevægelse bestående af 210.000 kr. Puljen havde til formål at understøtte skoler i forhold til implementering af lovkravet om 45 minutters motion og bevægelse i løbet af skoledagen. Der kom i alt ni ansøgninger, hvoraf fire kom fra skoler. I behandlingen af ansøgningerne blev der lagt vægt på skolernes overvejelser om, hvordan erfaringerne og læringen fra prøvehandlingene fremadrettet kunne bidrage til at understøtte arbejdet med bevægelse. Grundet Covid-19 er opstarten af prøvehandlingerne for mange blevet forsinket, og derfor er det kun skolernes beskrivelser af og forventninger til prøvehandlingerne, som fremgår nedenfor.

Vemmelev skole

Skolen har modtaget midler til indkøb af et system til pulstræning for udskolingselever med henblik på at øge elevernes motivation for idrætsdeltagelse og læring. Formålet med pulstræningen (Puls) er at lave en motiverende og inkluderende idrætsundervisning for udskoling, hvor der arbejdes med høj puls. Forskning har netop vist, at højintensitetstræning (HIT) kan have en positiv effekt for konsolideringen af elevernes almene læring. Desuden mener man, at synligheden af pulsniveauet motiverer eleverne. Via pulssensorer vises alle elevers puls på en skærm/projektor, når de har undervisning. Herved bliver det synligt for både lærere og elever, hvor meget der skal arbejdes for at opnå højintensitetsniveauet, som bidrager positivt til læring.

Søndermarkskolen

Søndermarkskolen har modtaget midler til afvikling af legepatruljekursus samt indkøb af Brain Break Kid bøger³⁹ og "Vamos" aktivitetskort med fokus på at træne følelsesmæssig og kropslig regulering samt sikre mere bevægelse. Skolen ønsker at arbejde med forskellige indsatser for at styrke og understøtte allerede igangværende aktiviteter til at blive mere permanente aktiviteter samt inspirere til yderligere bevægelse i skoledagen. Skolen forventer, at prøvehandlingerne vil bidrage til, at der kommer mere bevægelse i både frikvarterer og undervisning, trivsel og sociale relationer på tværs af årgange samt at eleverne bliver bedre til at håndtere deres vrede/følelser ud fra Brain Break Kid teknikkerne. Skolen håber yderligere på, at Brain Break Kid konceptet vil række ud til nogle af de lærere, som ikke fokuserer på idrætsundervisning og højintensitetsaktiviteter.

Nymarkskolen

Nymarkskolen har modtaget midler til at etablere et sanserum med henblik på at stimulere elevernes motoriske kompetencer samt skabe et rum, hvor elever med en indre uro kan finde ro. Skolen har fået et tilskud til indkøb af rekvisitter, som kan være med til at udvikle elevernes motoriske egenskaber samt hjælpe særligt udfordrede elever til at få bearbejdet deres indre uro. Skolen har ladet sig inspirere af sanserummet Snoezelhuset på ACV-Slagelse, og har samtidig sparret med motorikkonsulenten om udvælgelsen af rekvisitter. Skolens hensigt er at indrette rummet med fokus på, at alle sanser bliver stimuleret. Intentionen er, at sanserummet skal invitere til at arbejde med motorisk udvikling i alle fag frem for kun i idrætsundervisningen.

Prøvehandling på tværs af Slots Bjergby Daginstitution og Hashøjskolen

Daginstitutionen og skolen har i fællesskab modtaget midler til indkøb Wizefloor – et interaktivt gulv til læring, som fremmer kollektive og differentierede læringsstile. Formålet er at aktivere børnenes bevægelse og læring på nye måder, hvor lyd og det digitale univers bliver integreret. Fra en projektor i loftet projiceres forskellige læringsspil og øvelser ned på gulvet. Et kamera sporer bevægelsen af spillerne/børnene, der kan bruge deres hænder og fødder til at interagere med gulvet.

³⁹ Der er tale om bøgerne "Vredeshåndtering i indskoling og børnehaven", "Vredeshåndtering for unge" og "Hjernepauser aktiviteter, der booster læring".

Prøvehandlinger og tiltag

- med fokus på bevægelse

For mere info:
BiDS baseline

I involveringsprocessen har der været fokus på dialog og sparring med henblik på, at dagtilbud og skoler løbende har kunne gå i gang med at igangsætte prøvehandlinger og afprøve lokale tiltag. Prøvehandlingerne og udvalgte tiltag er overordnet præsenteret her på onepageren.

BEVÆGELSESPROJEKT

Samarbejde omkring Nymarkskolen på tværs af skole, dagtilbud, idræts- og fritidslivet, inspireret af "Moving Kolding"

SANSERUM*

Etablering af sanserum med henblik på at stimulere elevernes motoriske kompetencer mv.

Nymarkskolen

LÆRINGSMILJØER

Sparring vedr. udvikling af legepladser og læringsmiljøer.

LÆRINGSMILJØ I VUGGESTUE*

Udvikling og afprøvning af nyt læringsmiljø for vuggestuegruppen.

Vejsgårdparkens
Børneinstitution

BRAIN BREAK KID*

Fremme af læringspauser, hjernepauser og vredshåndtering gennem 'brain break kid'.

Søndermarkskolen

LØBENDE SPARRING

Sparring vedr. ud-møntning af de 5 mio. kr. til mere bevægelse på skoleområdet jf. politisk beslutning fra april 2021.

INTERAKTIVT GULV*

Fremme af kollektive og differentierede læringsstile gennem interaktivt gulv til læring.

Slots Bjergby
Daginstitution og
Hashøjskolen

UDENDØRS LÆRINGSMILJØ*

Udvikling af udendørs læringsmiljø som skal understøtte børnenes motoriske udvikling.

Sygehusets Børneinstitution

KOMPETENCEUDVIKLING

Sparring vedr. kompetenceudvikling i dagtilbud og skoler.

BRAIN BREAKS

Udvikling af brain breaks til bevægelse i undervisningen på Kirkeskovsskolen.

IDRÆTSPARTNERSKABER

Udvikling af Åben Dagtilbud og Åben Skole Idrætspartnerskaber

STRUKTUR

Sparring i forhold til at få struktur på arbejdet med bevægelse.

GO PRO*

GoPro kameraer som redskab til at udvikle den pædagogiske praksis omkring bevægelse.

Kongelysets
Daginstitution

ADGANG TIL HALLER

Bedre udnyttelse af ubrugt haltid til bevægelse for daginstitutioner.

INSPIRATION

Inspiration til bevægelsesaktiviteter med fagligt fokus.

OPLYSNINGSMATERIALE

Udvikling af oplysningsmateriale om motorik til forældremålgruppen.

REAL LIFE GAMING*

'Real life gaming' som redskab til at motivere indskoling og mellemskoling til at være i SFO frem for hjemme på skærm.

Skovbrynets Daginstitution

VALGFAG

Opstart af valgfag "Flere børn og unge på banen" på Nymarkskolen og X-Class med fokus på samarbejde mellem skoler og foreningsliv.

AKTIVITETSUDVIKLING

Aktivitetsudvikling som redskab til udvikling af pædagogiske bevægelsesaktiviteter.

PULSSYSTEM*

Pulssystem som redskab til at motivere udskolingselever til idræt.

Vemmelev Skole

OG MEGET MERE

...

LEG OG SPROG

Inspiration til lege og aktiviteter med fokus på motorik og sprog i Sygehusets Daginstitution.

*Prøvehandling igangsæt med støtte fra puljen til prøvehandlinger med fokus på bevægelse, bestående af 210.000 kr. fra Forebyggelsesmidlerne.

Tværgående opmærksomhedspunkter

for det fremadrettede arbejde med bevægelse i Slagelse Kommune

I det følgende gennemgås de væsentligste perspektiver fra dagtilbuds- og skoleområdet samt opmærksomhedspunkter for det videre arbejde i Slagelse Kommune.

- Mange dagtilbud og skoler har forskellige forståelser af, hvad bevægelse er, hvilke gavnlige effekter der er ved bevægelse, og hvorfor det er vigtigt at arbejde med bevægelse.

Et fremadrettet opmærksomhedspunkt er i højere grad at skabe et **fælles sprog** om bevægelse. Herunder at understøtte dagtilbud og skoler i forhold til deres **viden og bevidsthed** om, hvad der forstås ved bevægelse, og hvordan bevægelse kan være et middel til positiv udvikling.
- Flere dagtilbud og skoler har en oplevelse af, at der gennem tiden har været mange og forskellige fokusområder for dagtilbuds- og skoleområdet. Dette kan være medvirkende til, at bevægelse ikke er forankret i hverdagen alle steder.

Et fremadrettet opmærksomhedspunkt er, at et **vedvarende og bæredygtigt fokus** på bevægelse er nødvendigt, hvis de gavnlige effekter for børn og unges udvikling og trivsel skal opnås.
- Bevægelse er i højere grad en integreret del af hverdagen hos de dagtilbud og skoler, som aktivt har taget stilling til og skabt en struktur for arbejdet med bevægelse fx gennem en certificeringsproces/den pædagogiske læreplan.

Et fremadrettet opmærksomhedspunkt er at **opfordre til og understøtte** dagtilbud og skoler i at arbejde mere struktureret med bevægelse. Herunder skabe **rammer og retning** for mere bevægelse.
- Mange dagtilbud og skoler foretrækker lokale og matrikelnære tiltag, der foregår og tager afsæt i det enkelte dagtilbuds/den enkeltes skoles kontekst fx i forbindelse med sparring og kompetenceudvikling.

Et fremadrettet opmærksomhedspunkt er, at det løbende bør overvejes, hvordan indsatser og initiativer kan tilrettelægges, så de kan foregå og/eller give mening **lokalt og matrikelnært**.
- Der er behov for løbende opfølgning og fokus på forankring, hvis projekter og indsatser, som fx certificeringer og frikvarterindsatser, skal bidrage til, at bevægelse bliver en naturlig del af hverdagen i dagtilbud og skoler.

Et fremadrettet opmærksomhedspunkt er, at det kontinuerligt og fra begyndelsen af bør overvejes, hvordan **opfølgning og forankring** af indsatser sikres, og hvordan kommunen kan bidrage til dette i samarbejde med interne og eksterne samarbejdspartnere.
- Kommunens strukturerede og vedvarende indsatser som fx Åben Dagtilbud og Åben Skole Idrætspartnerskaber er afgørende for, at alle daginstitutioner og skoler samarbejder med idræts- og fritidslivet om bevægelse.

Et fremadrettet opmærksomhedspunkt er at benytte disse erfaringer til i højere grad at arbejde med **kontinuerlige og strukturerede** indsatser frem for "quick fixes". Herunder er det centralt, at tiltagene **giver mening** og er **let tilgængelige** for dagtilbud og skoler.
- Udfordringerne relateret til bl.a. motorik og overvægt understreger behovet for en tidlig og forebyggende indsats, hvis flere børn skal komme "godt fra start" i livet.

Et fremadrettet opmærksomhedspunkt er at **styrke det tværgående og forebyggende samarbejde** om motorik og bevægelse mellem forældre, fagpersoner som fx motorikkonsulenter og sundhedsplejersker samt dagtilbud og skoler.
- Mange dagtilbud og skoler har brug for løbende kompetenceudvikling, inspiration og sparring fx gennem et bevægelsesnetværk, hvis fokus på bevægelse skal opretholdes i en travl hverdag.

Et fremadrettet opmærksomhedspunkt er at gøre det nemt for dagtilbud og skoler at arbejde med bevægelse gennem løbende muligheder for **kompetenceudvikling, inspiration og sparring**.
- Mange dagtilbud og skoler ønsker mere samarbejde med aktører fra idræts- og fritidslivet fx i form af faste, legende bevægelsestiltag og events i dagtilbuds- og skoletiden.

Et fremadrettet opmærksomhedspunkt er at arbejde med udvikling af **lokalt tilpassede samarbejdsmodeller** på tværs af idræts- og fritidslivet, dagtilbud, skoler, klub og SFO'er.
- Adgangen til fysiske rammer som inviterer til leg og bevægelse fx i form af en hal, sal eller motorikrum har stor betydning for dagtilbud og skoler.

Et fremadrettet opmærksomhedspunkt er at arbejde med, hvordan kommunen i højere grad kan understøtte dagtilbud og skoler **ligelige adgang til idræts- og bevægelsesfaciliteter**.

Eksempler på konkrete forslag til bevægelsesinitiativer

Styrket motorikindsats på almenområdet

Bevægelseskoordinator i dagtilbud og skoler

Bevægelsesnetværk for dagtilbud og skoler

Mere bevægelse i udskolingen

Mere bevægelse i de pædagogiske aktiviteter

Mere bevægelse i den fag-faglige undervisning

Mere bevægelse i frikvarterne

